

REDAKCIJSKA URADNA
LJUBLJANA,
KNEZJEVA ULICA ŠT. 8
TELEFON 31-22 do 31-28
ROKOPISI SE NE VRACAJO
KUHARJA VSAK DAN RAZEN
PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

REDAKCIJSKI ODBOR
LJUBLJANA
TELEFON 31-22, 30-28
POSTNI ČERKOVNI RACUN
V LJUBLJANI ŠT. 1179
OGLASI PO CENIKU
MESEČNA NAROČNINA
46 DIN

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Govor predsednika Prezidija Ustavodajne skupščine LR Slovenije tov. Josipa Vidmarja na svečani proslavi 29. novembra

Tovariši in tovarišice!

Nocojšnja proslava je posvečena jutrišnjemu dnevu 29. novembra, dnevu, ki so njegove številke za vso bodočnost zapisane v grb naše nove države Jugoslavije, da bi bile tako zapisane v spominu vseh njenih državljanov, sedanjih in onih bodočih pokoljenj. Ta datum predstavlja dve važni in veliki obletnici naše zgodovine, predstavlja 29. november 1943. leta in 29. november leta 1945., se pravi zasedanje AVNOJ-a v Jajcu in proglasitev republike po Ustavodajni skupščini demokratične federativne Jugoslavije. Prav je, da ostane ta dva datuma v našem spominu. Prav in dobro je, da ostane 29. november leta 1943. trajno v zavesti jugoslovanskih narodov, in to ne samo zaradi tega, ker so bili tedaj položeni temelji novi Jugoslaviji, marveč ker jih bo ta datum v vseh časih spominjal edinstvenih in fantastičnih okoliščin, v katerih je bilo opravljeno veliko zgodovinsko državno dejanje in ker jih bo spominjal krvavega, mučnega in veličastnega rojstva nove Jugoslavije. Ni važno le dejanje, marveč je važno tudi, kako je bilo storjeno, zakaj ta kako je često bistvo dejanja samega.

Pozna, deževna in blatna jesen leta 1943. v bosanskem Jajcu. Mesto je sedež Vrhovnega štaba Narodno osvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije in njegovega komandanta Tita. Ulice in hiše so polne vojaštva. Tu in tam naletiš na razvaline, ki jih je zapustilo nedavno bombardiranje. Prebivalstvo je vznemirjeno in zaskrbljeno. Ponoči je ukazana zatamnitev, ponoči često tuli sirena in v sovražni avijoni preletavajo mesto. Nekateri izmed njih mitraljirajo in odmetavajo bombe. V daljavi grme topovi. V mesto prihajajo vesti, da Nemci pripravljajo novo ofenzivo, bolje poučeni vedo, da se pričena sovražnik gibati pri Travniku, pri Banjaluki, da se zbira močni njegovi odredi v Sarajevu, na Bosni pri Sanskem mostu in da na jugozahodu ograža Livno. Toda partizani so spokojni. Kdaj niso bili obdani od sovražnika? Pripravljajo se za drugo zasedanje AVNOJ-a.

V tem mestu se zbirajo delegati vseh jugoslovanskih narodov. Prihajajo iz brigad in odredov, ki so raztreseni po vsem razsežnem ozemlju Jugoslavije: iz Srbije, Makedonije, iz Sandžaka, Črne gore, iz Vojvodine, Slavonije, iz Dalmacije, Hrvaške, iz Slovenije in Istre. Vsak izmed njih je prešel na sto in sto kilometrov deloma peš, deloma na konjih, z vozniki, mestoma s kamionji in celo z vlakom. Vsak izmed njih je hodil i po osvobojenih ozemljih i po ogroženih krajih. Vsak izmed njih je moral preko velikih cest, preko železnice, preko velikih rek, večji del ponoči, taval je po goščah, uporabljal strme in blatne steze, spal po gozdovih v dežju in mrazu, srečaval Nemce in četnike in se v trajni negotovosti in neobveščenosti prebijal tja, kamor ga je pozvala zgodovinska ura. In vse je čakala podobna pot nazaj skozi zgrinjajoči se obroč sovražnikovih sil.

V zatemnjenem narodnem domu so se ti parlamentarci zbrali v čudovit in nepopisan državni zbor. Nosili so vseh vrst uniforme in civilne obleke, plašče in suknje, čepice, kučme, triglavke in tifovke in klobuke. Nosili so vsake vrste orožje. Nekateri so bili oblečeni snažno, drugi so bili v obnošenih oblekah, strgani, mokri, blatni, upalnih izmučenih lic, vročinskih oči, toda tvorili so parlament in vsi so se tega zavedali. Vsi so bili občudni, neupogljivi, polni jasne zavesti, čemu so se zbrali, kaj hočejo, za kaj so tvegali svoja življenja do sledi in za kaj jih bodo posledaj; za kaj muke njihovih narodov in kakšna je pot, ki bo vsem jugoslovanskim ljudstvom odprla lepšo, trdnjše, sončno bodočnost. Ti delegati so imeli vso pravico delati najbolj usodne sklepe. Bili so izbrani od svojih narodov, od svojih brigad in odredov, od svojih ljudskih predstavnikov in vsak izmed njih je za osvobodilno stvar zastavljal svoje imetje, zdravje in življenje. Takih poslancev še ni imel noben parlament v zgodovini narodov in držav, kakor menda še ni noben državni zbor zasedal v mestu sred

okupacijskih sovražnih armad, od vsake strani v nekaj urah dosegljivem s tanki, zoper katere naša vojska ni imela nobenega orožja, razen breznežne hrabrosti.

Tak je bil ta državni zbor in tako so bile okoliščine, v katerih je ta parlament skoraj dobesedno s puškami v rokah sredi najhujših osvobodilnih bojev izvršil državni prevrat in zasnoval znameniti, demokratični načrt nove državnosti jugoslovanskih narodov. Iz vseh sklepov, ki jih je drugo zasedanje AVNOJ-a v Jajcu sprejelo in sklenilo, navedem samo štiri člene iz treh odlokov, v katerih so obsežne najbolj dalekosežne reforme glede našega državnega ustroja. Člen drugi odloka o vrhovnem zakonodajnem in izvršnem predstavniškem telesu Jugoslavije se glasi: »Ustrezajoč dejstvu in stopnji narodno osvobodilne borbe v Jugoslaviji, v skladu z načelom federativne ureditve bratske, na demokratiški osnovi in nacionalni enakopravnosti zgrajene Jugoslavije, AVNOJ konstituira v vrhovno zakonodajno in izvršno narodno predstavniško telo Jugoslavije za čas narodno osvobodilne vojne.« Člen drugi odloka o odvzemu pravice zakoniti vladi Jugoslavije: »Tako imenovani jugoslovanski vladni in imenovanju se odvzema vse pravice zakonite vlade Jugoslavije, zlasti pa pravica zastopati narode Jugoslavije pred tujimi državami. To velja tudi za vsako drugo »vlado«, ki bi bila v bodoče postavljena v domovini ali izven domovine, a mimo volje narodov Jugoslavije, ki se danes izraža edino v protifašističnem svetu narodne osvoboditve Jugoslavije.« Člen drugi istega odloka: »Kralju Petru II. Karadjordjeviću se prepoveduje vrnitev v domovino s pripombo, da bo vprašanje kralja in monarhije rešilo ljudstvo samo s svojo lastno voljo po osvobojenju vse domovine.« Člen drugi odloka o graditvi Jugoslavije na federativnem načelu pa se glasi: »Da bi se izvedel princip suverenosti narodov Jugoslavije, da bi Jugoslavija predstavljala resnično domovino vseh narodov in da ne bi nikdar več postala poprišče katere koli hegemonistične klike, se Jugoslavija gradi in se bo zgradila na federativnem principu, ki bo zagotovil enakopravnost Srbov, Hrvatov, Slovencev, Macedoncev, Črnogorcev, ožroma narodov Srbije, Hrvaške, Slovenije, Macedonije, Črne gore, Bosne in Hercegovine.«

S temi temeljnimi in ostalimi odloki je AVNOJ položil temelje novi Jugoslaviji. Poudaril sem že, da so imeli delegati tega zasedanja vso pravico do takih usodnih sklepov. Bili so zastopniki bojujočega se ljudstva, ki se je samo, brez državne vodstva in oropano vseh sredstev postavilo v bran za svojo svobodo in za svojo državo. Na tem zasedanju je sklenilo obdržati oblast v svojih rokah in razglasilo svoja načela, ki naj bi posledj vodila in upravljala življenje jugoslovanskih narodov: demokracija ali oblast ljudstva, federacija ali suverenost in ravnopravnost vseh narodov Jugoslavije. In ta načela niso bila samo proglašena, marveč je nadaljnji potek dogodkov pokazal, da so dejansko gibalne ideje vsega jugoslovanskega ljudstva, ki jih je znal pod vodstvom Komunistične partije in maršala Tita tudi uveljaviti in uresničiti.

Odrpito je ostalo samo vprašanje monarhije in dinastije, katerega rešitev pa je bila jasna vnaprej. Vsem narodom Jugoslavije se je ob aprilski katastrofi pokazalo, da je bila središče velikosrbske hegemonistične klike dinastija in da ta klika ni samo vseh 25 let obstoja Jugoslavije pod imenom srbstva brezobzirno in okrutno izkoriščala in zatirala vseh naših narodov, marveč da je prav ona z dinastijo na čelu povzročila sramotni zlom stare Jugoslavije, ki je prepustil njene narode samovoljni in nasilni okupatorski Jugoslovanske vlade v inozemstvu, ki so s podpiranjem Draže Mihajlovića podpirale bratomorno klanje in se vrh tega po tem svojem ministru in generalu še vezale z okupatorjem proti lastnemu ljudstvu.

Toda tudi brez sklepa o končni državni obliki je bil v Jajcu 29. no-

vodajno skupščino Demokratične federativne Jugoslavije in šele ta skupščina je točno dve leti po zasedanju v Jajcu in v spomin tega dne v svobodni prestolnici svobodne Jugoslavije v docela urejenih razmerah rešila ono odprto vprašanje o kralju; o dinastiji, o osnovni državni obliki Jugoslavije in se soglasno odločila za Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo.

S tem državnim aktom je bila predvsem uzakonjena oblast ljudstva, ki je dejansko obstajala že dotlej. Z njim so bile preprečene vse spletke in mahinacije, ki bi se mogle plesti okrog dinastije, pa naj bi bila sicer ureditve države še tako demokratična. Izpodrežane so bile življenjske korenine nekdanji vladajoči čaršijski kliki, ki bi s pomočjo krone znova skušala ustvariti pogoje za izkoriščanje naroda po narodu in za izkoriščanje ve-

Pozdrav in čestitke predsednika vlade LRS Mihe Marinka rudarjem trboveljskih revirjev

Tovariši rudarji!

V imenu vlade Ljudske republike Slovenije in svojem imenu Vam prisrčno čestitam k velikemu uspehu, ki ste ga dosegli v tekmovalnem dnevu, posvečenem proslavi državnega praznika, dneva proglasitve ljudske republike.

S tem uspehom ste se pokazali vredne svoje pobude, dane z napovedjo tekmovalja vsem rudarjem Jugoslavije. S svojim uspehom se postavljate v prvo vrsto tekmovalcev vse države, vaš uspeh je dokaz velike skupne volje in harmoničnega sodelovanja z organizatorji in tehničnimi voditelji, inženjerji in upravniki. Vaši napori in uspehi vaših naporov so ogromen prispevek k gospodarskemu dvigu naše resnično ljudske države.

Vaša velika dela in ustvaritve vsega našega delavskega ljudstva so potrdilo in dokaz, da naša svoboda in ljudska družbena ureditev tvorita pogoje za ogromno povečanje ustvarjalnih možnosti ter delovnega elana. Osvoboditev naših narodov od podjarmljenja in gospodarske odvisnosti od izkoriščevalskega inozemstva kakor tudi odstranitve domačih izkoriščevalcev, ki smo ju izvajali pod vodstvom našega velikega maršala Tita, sta predpogoj za doseg te in takih uspehov. Vaša globoka zavest in vse, kar ustvarjate, zdaj ne gre več v žep tujih in domačih kapitalistov — izkoriščevalcev, marveč da delate za sebe, za svojo državo, za ljudsko skupnost, je vaša vzpodbuda k naporom in doseženim uspehom. Vaši uspehi so merilo vaše zavesti. S tako visoko zavestjo naših delavskih množic bomo hitro napredovali v dviganju gospodarske moči naše države FLRJ, bomo hitro odstranjevali ostanke izkoriščanja človeka in po človeku in dvigali pogoje za obče blagostanje delovnega človeka.

Vaš podvig je najlepša manifestacija ob praznovanju zgodovinskega dne porajanja naše državnosti v Jajcu in prve obletnice proglasitve ljudske republike, s katero je postavljen temelj našemu novemu, resnično svobodnemu ljudskemu sožitju.

K temu velikemu prazniku, ki ga spričo vaših uspehov lahko praznujete s ponosom, tople pozdrave in čestitke vsem tekmovalcem rudarjem in tehnično-upravnemu osebju.

MIHA MARINKO
predsednik vlade LRS.

Ljubljana, 29. novembra 1946.

Kljub mogočnosti in epični veličini, ki je bistvo drugega zasedanja AVNOJ-a, pa predstavlja njegovo delo samo temelj, na katerem so mogla in morala ljudstva Jugoslavije zgraditi stavbo svoje državnosti šele po končni osvoboditvi. Preteči je moralo poldrugo leto trdih bojev, preteči so morali potoki krvi, preden smo izbojevali svobodo in preteči sta morali dve leti po zasedanju v Jajcu, preden smo mogli pristopiti k temu svečanemu opravilu. Toda osvobodilna vojna je imela eno neprecenljivo posledico. Oblast je ostala v rokah ljudstva, ki je moglo svobodno in suvereno po svoji volji snovati in ustvarjati. Izvršile so se prve resnično svobodne jugoslovanske volitve v Usta-

soten iskren duh prave ljudske demokracije. Njegov datum je prav tako vreden spomina kakor datum zasedanja v Jajcu, kajti z 29. novembrom 1945. se začena naše nove državno življenje.

In ali ni to naše novo državno življenje vredno, da proslavljamo njegov začetek? Ali ni to neumorno delo, ki je polno poleta in smotnosti, vredno prazničnega veselja? Naša zemlja je urejena kakor malokatera v Evropi, socialna pravičnost je uveljavljena skoraj povsod, ljudstvo je politično prosvetljeno in narodno zavedno, narodi žive svobodno in radostno, izvoljeni nosilci oblasti so iskreno zaposleni z eno samo mislijo: izboljšati vse obstoječe uredbe do večje in večje dovršenosti. Kdaj se je poprej slišalo o udarniškem delu? Kdaj bi bilo imelo poprej kakšen smisel? Čemu in za koga? Kdaj se je poprej čulo o takih velikih in importantnih storištvah, kakršna je gradnja mladinske proge Brčko-Banovići? Nikoli poprej nismo ne slišali ne videli nič podobnega.

Zakaj ne? Ker je šele 29. november 1945. dal smisel vsemu našemu življenju. Smisel in tisto, kar smo pri nas poprej zmeraj pogrešali, brez česar je dostojno in vredno življenje nemogoče, dal nam je smotne cilje. Danes že zelo določno govorimo o njih, saj razpravljamo o načrtnem gospodarstvu, ki bo kmalu urejeno, pripravljamo

svoj petletni načrt. Njegova izvedba bo prinesla ogromne spremembe v vse naše življenje in bo Jugoslavijo preobrazila v močno industrijsko državo, ki ne bo več odvisna od naklonjenosti ali nenaklonjenosti tujine, marveč bo svojim osnovnim potrebam zadoščala sama. Nove siromašne množice bodo dobile boljše zaposlitve, naprednejše delo, pri katerem se umske sposobnosti razvijajo hitreje in se trajneje vzdržujejo. To pomeni dvig vsega gtonnega in duhovnega nivoja, pomeni napredek in zadoščenje, ki ga daje človeku in narodom zavest vrednega sodelovanja pri skupnem naporu pozitivnega in ustvarjajočega človeštva.

To visoko, radostno zavest, možnost znanja, to naše bujno novo življenje sta nama dala 29. november 1945. in 1945. leta. Vredna sta spomina in proslave, kakor so ju vredni vsi, ki so ju s svojim delom, s svojimi mukami in žrtvami pripravljali v blagor in zadoščenje vseh narodov Federativne ljudske republike Jugoslavije. Zato zaključujem:

Zivela naša osvobodilna vojna!
Zivela Federativna ljudska republika Jugoslavija!
Zivela Ljudska fronta Jugoslavije!
Zivela Komunistična partija!
Zivel voditelj naših narodov, maršal Tito!

Izjava Izvršnega odbora SIAU za Julijsko krajino in Trst

SIAU za neposreden sporazum med Italijo in Jugoslavijo — Pravica slovenskega naroda do lastne obale — Neločljiva povezanost Tržiča z naravnim zaledjem

Trst, 27. nov. Na podlagi razprav in sklepov na včerajšnji seji je izvršni odbor SIAU-a za Julijsko krajino izdal naslednjo izjavo:

»Izvršni odbor SIAU-a za Julijsko krajino in Trst je na seji 26. t. m. razpravljalo o političnem položaju Julijske krajine in Trsta s posebnim ozirom na povečano zaveziško kampanjo v svetu in zlasti v Italiji, ki je naperjena proti demokratičnemu reševanju vprašanja jugoslovanske italijanske meje in Trsta.

Izvršni odbor pozdravlja vse napore, ki stremijo za tem, da se vsa sporna vprašanja med Italijo in Jugoslavijo rešijo na demokratičnem način v korist obeh držav in njunih narodov v smislu razgovora med maršalom Titom in Togliattijem. Pozdravlja vse napore demokratičnih sil Italije, ki teže za tem, da bi odtrgali Italijo od imperialističnega voza in jo pripeljali na pot resnične demokracije in nacionalne neodvisnosti.

Posebej moramo poudariti težnje in napore nove Jugoslavije, ki je vedno vodila najdoslednejšo in najodločnejšo borbo za demokratizacijo, pri čemer se ni nikoli ozirala na žrtve. Ne smemo pozabiti posebej podčrtati, da je voditelj jugoslovanskih narodov maršal Tito najskrebniji in najodločnejši pobornik demokracije, pravic malih narodov in iskrene bratstva med narodi ter pravi zagovornik vseh pravic italijanskih in slovenskih demokratičnih množic Trsta.

Angloameriške imperialistične sile izkoriščajo današnje stanje v Julijski krajini in Trstu za svoje imperialistične interese. Pod pretežno obrambo italijanstva pa izvajajo slovanstvo bi hotele pripeljati v Trsta pregrajo proti novim demokratičnim državam v Evropi, gospodarsko bazo, s katere bi hoteli prodreti proti vzhodu in s svojimi gospodarskimi pozicijami ograjati neodvisnost in svoboden razvoj balkanskih narodov Italije in narodov Evrope sploh. Hoteli bi napraviti iz Trsta postojanko mednarodnega imperializma proti resnično demokratičnim silam Evrope. Iz Trsta bi hoteli napraviti nov Hong-Kong, vojaško izhodišče za uvajanje kolonialnih sistemov vladanja in zaslužjevanja, kakor so nekoč imperialisti prodirali v Azijo. Takj so temni načrti zaslužjevalcev, vojnih hujskačev Churchillove vrste.

Največji zagovornik take politike je voditelj demokristjanov De Gasperi, zvesti hlapec imperializma in vredni naslednik ter zagovornik stare italijanske Mussolinijevske imperialistične politike. De Gasperi, voditelj italijanske reakcije, pobudnik klevet in obrekovanj proti novi Jugoslaviji, vara italijanski narod. S svojo ekspanzivno politiko nastopa proti neposrednim pogajanjem med Italijo in Jugoslavijo, katere hoče prikazati kot umazano abarantanje, s čimer dejansko izroča Trst imperializmu, v katerih neposredni službi je vsa današnja italijanska reakcija. De Gasperi ni zamudil nobene prilike, da bi prepečil in ovrnil povratek italijanskih vojnih ujetnikov, samo, da bi netil med italijanskim ljudstvom mržnjo proti

Jugoslaviji na ljubo svojim strankarskim reakcionarnim interesom. Prav tako mu je ljubi Trst v rokah angloameriškega imperializma kakor pa resnično demokratičen Trst, samo da bi ohranil pozicije italijanskega imperializma.

Izvršni odbor ugotavlja vse to in odobrava kar najbolj demokratični način reševanja spornih vprašanj med Jugoslavijo in Italijo z neposrednimi razgovori. Pr: tem mora poudariti, da vztraja glede mej na načelu etnične, t. j. narodnostne razmejitve, kajti prepričan je, da lahko edino taka rešitev vprašanja Julijske krajine pripomore k polaganju trajnih temeljev demokratičnega miru med obojema narodoma in v svetu. Prav tako vztraja izvršni odbor na tem, da je treba slovenskemu narodu v skladu z njegovimi najosnovnejšimi pravicami dati izhod na morje.

V gospodarskem oziru je mogoče rešiti vprašanje samo z gospodarsko povezavo Trsta z njegovim zaledjem, brez katerega bi bil Trst obojen na hiraanje in popoln propad.

Izvršni odbor zahteva, naj se upošteva volja ogromne večine prebivalstva Tržiča in okolice, ki se je vedno vztrajno borilo proti fašizmu in proti ločitvi od svojega naravnega slovenskega gospodarskega zaledja, brez katerega je Tržič obojen na propadanje. Zato naj se tudi to vprašanje reši v demokratičnem duhu, kar naj zagotovi tukajšnjemu prebivalstvu mir, svobodo in blaginjo.

Izvršni odbor odločno odklanja vse imperialistične poizkuse odtrgati z raznimi umetnimi mejami kakršnih koli del Istre od narodne skupnosti, kateri pripada.

Izvršni odbor ostro obsoja razmere, ki so nastale v Gorici, ki se v ničemer ne razlikujejo od sovražnega nacifasističnega strahovanja. Angloameriške okupacijske sile od vzemajo antifasističnemu ljudstvu prostore njegovih organizacij in jih poizkušajo dodeliti fasističnim organizacijam, katerih voditelji, kolaboracionisti nacifasizma ali celo vojni zločinci bi morali priti pred sodišče. Pod zaščito anglo-ameriške vojske požigajo nemški ujetniki, nacistični zločinci, slovenske knjige, skrnujijo zastave in slike najdoslednejših borecev za demokracijo in jih mečejo na občinsko smetišče. To je demokracija, ki bi jo hoteli imperialistične sile vsiliti ljudstvu, ki se je vedno borilo proti fašizmu. Neofasistično divjanje v Gorici je najjasnejši dokaz, kam vodi ustvarjanje takšnih nenaravnih in tako skrajno krivičnih mej, ki jih predlaga francoska črta za Gorico, Rešitev, ki bi bila podobna predlagani francoski črti, pomeni, kakor dokazujejo nedavni dogodki, načrtno ustvarjanje pogojev za ponoven razmah fasističnih zločinov sredi Evrope.

Izvršni odbor obsoja takšno poželje, ki prekaša vse dosedanje izpade angloameriških okupacijskih sil proti italijanskemu in slovenskemu antifasističnemu ljudstvu in ob-

Nadaljevanje na 2. strani

Ljudstvo Istre odpravljaja ostanke fašističnega zatiranja in raznarodovanja

Ljudska skupščina za Istro je sprejela sklep o odpravi kolonata, o agrarni reformi in o razveljavljanju nasilne spremembe hrvatskih imen, krajev in ljudi

Pazin, 6. nov. Na izrednem zasedanju oblasne ljudske skupščine za Istro, ki je bilo včeraj v Pazinu, so bili sprejeti zgodovinski sklepi, ki pomenijo tudi formalen začetek likvidacije zadnjih ostankov vladavine italijanskega imperijalizma in fašizma v Istri. Ljudska oblasna skupščina je včeraj sprejela dva važna sklepa: sklep o ureditvi agrarnih razmerij in o razveljavljanju prisilnih dražb ter sklep o razveljavljanju fašističnega dekreta o nasilni spremembi hrvatskih imen krajev in ljudi.

To zgodovinsko zasedanje je otvoril predsednik oblasne ljudske skupščine za Istro Edo Drndić, ki je pozdravil navzoče člane skupščine in predstavnike mesta Pulja, Primorsko-goranskega okrožja in mesta Reke. Sekretar izvršnega odbora za Istro Dušan Diminič je nato obrazložil sklep o ureditvi agrarnih razmerij in poudaril, da so italijanski fašisti med svojim vladanjem premeščeni in po načrtu stremeli za tem, da bi hrvatsko nacionalno življenje v Istri popolnoma zadušili in da bi ostali kmetje v pomankanju in revščini. Omenil je tako imenovano kolonatsko razmerje na vasi, sramotno ostanek fevdalnega reda v srednjem veku, ki je bil v mnogih državah likvidiran takoj po prvi svetovni vojni. >Med tem, ko so mnoge države po prvi svetovni vojni odstranile sramotno kolonatsko razmerje na vasi, je rekel sekretar Diminič, Italija tega ni storila. Nasprotno, fašisti so se opirali na ta sramotni kolonatski sistem in videli v njem dobro sredstvo za uničevanje našega kmeta. Z razširjenjem kolonatskih razmerij so jernali zemljo tistim kmetom, ki so bili dotlej lastniki, jih spreminjali v kolone, sužnje, ki bi morali delati za nove grofe in robarje — fašiste. Prodajali so posestva na dražbah za neverjetno nizke cene. Posestva, ki je bilo vredno 30 do 50 tisoč lir, je bilo prodano za 500 lir. Tako so n. pr. od l. 1928 do 1938 samo v Dolni Kanfanarščini uničili na ta način nad 50% kmetijskih posestev. V 12 letih so na dražbah prodali nad 7000 posestev po vsej Juljski krajini. Dražbe so pripravili na poseben način, tako da so dejansko zemljo večkrat prodali za pred dražbo. Tako je bilo stanje naših kmetov v Istri ob začetku narodno osvobodilnega boja. Med narodno osvobodilnim bojem je vse naše ljudstvo prišlo za orožje, ter se borilo za osvoboditev tistih, ki so bili desetletja tlačeni in pčegajani.<

Na koncu je sekretar Diminič pozval člane skupščine, naj tudi formalno opravijo te velike krivice, ki jih je fašizem prizadejal našim kmetom ter naj ugotovijo, da je kmet-kolon lastnik zemlje, ki je toliko let obdeloval. Pozval je skupščino, naj uporabi tiste sklepe, ki jih je sprejela prva pekarjanska skupščina v dnehi osvoboditve, t. j. dne 13. septembra 1943. l. v Pazinu, ki je sklenila, da se razveljavijo vsi fašistični zakoni in odredbe, ki jim je bil cilj ekonomsko izkoriščenje in nacionalno uničenje našega naroda.<

Po referatu so prebrali sklep o ureditvi agrarnih razmerij in razveljavljanju dražb na področju oblasnega ljudskega odbora za Istro. Sklep določa, da se popolnoma odpravljajo kolonatska razmerja ter da se razveljavljajo polzakupna, zakupna in podobna razmerja. Dosedanji lastnikom se odvzame zemlja skupaj z vsemi poslijmi in vsem živim in mrtvim inventarjem brez kakršne koli odškodnine ter se praviloma izročijo v lasti dosedanji kmetovalcem — obdelovalcem, kolonom. Zemljo bo delila med dosedanje poljedelce — obdelovalce agrarna komisija. Ko bodo izročili v lasti nepremičnine, premičnine, mrtvi in živi inventar, bodo upoštevali dejanske potrebe poljedelcev in krajevne razmere.

Vse prisilne dražbe, ki so bile opravljene na področju oblasnega ljudskega odbora za Istro po l. januarju 1918. l. in na katerih so bila posestva slovenskega izvora prodana za nesorazmerno nizko ceno v namenu, da se ubije v ljudstvu njezova nacionalna odpornost, kakor tudi vsi naknadni prenos lastnine glede teh posestev, se proglajajo za revljavne brez kakršne koli odškodnine kupcem, ki so posestva na dražbah kupovali.

Branje tega sklepa so člani skupščine odobrili na ta način, da so vstali in viharno ploskali.

Nato so prešli na drugo točko dnevnega reda: o uporabi sklepa pokrajinske skupščine za Istro z dne 13. septembra 1943. l. za razveljavljanje pravnih predpisov glede spremembe imen krajev in prebivalcev.

Glede tega sklepa je podal predlog poverjenik prosvetnega oddelka oblasnega odbora za Istro Milutin Ivanuti, ki je prebral komentar k sklepu. S tem sklepom so razveljavljeni vsi fašistični pravni predpisi in vse odločbe fašističnih oblastev in ustanov o spremembi imen mest in področij ter osebnih in redbinskih imen. Da

Nadaljevanje s 1. strani

Izjava SIAU

enem zahteva, naj se prepričajo vsi poizkusi, da bi odtrgali Gorico in kakršne koli del slovenske zemlje od strnjeneja slovenskega ozemlja, kakor n. pr. Slovensko Benečijo in Kanalsko dolino. Ko v New Yorku razpravljajo o usodi naše zemlje, poziva Izvršni odbor SIAU vse resnično demokratične sjele ne glede na narodno in strankarsko pripadnost, naj se strnejo v enotno demokratično fronto, ki more edina zaščiti in omogočiti resnično demokratično rešitev vprašanja Juljske krajine in Trsta, kar je neobhodna pogoj za politični, kulturni in gospodarski razvoj ljudstva tega ozemlja.<

bi se ti sklepi pravilno izvajali, je oblasni ljudski odbor za Istro izdal o tem avtentično tolmačenje. Vse ustanove, organizacije in oblasti morajo vsa mesta in področja imenovati in v pisavi rabiti tista imena, ki jih danes zanj uporabljajo domače prebivalstvo. Vsa imena in priimki se morajo rabiti v tisti obliki, ki je bila v rabi pred 19. oktobrom 1918. l. Tudi ta sklep so soglasno sprejeli in navdušeno pozdravljali.

Nato so izvolili sodnike okrožnega ljudskega odbora za Istro, s čimer je bilo to zgodovinsko zasedanje oblasne ljudske skupščine za Istro končano.

Nova nasilstva tržaške policije

Trst, 28. nov. V noči od 27. na 28. november je vojaška policija v Trstu vdrla v prostore rajonskega odbora SIAU-ja in rajonskega komiteta KP Juljske krajine v četrtem tržaškem rajonu pri Sv. Ani. Policija je razbila vhodna vrata in vlomila v prostore. Iz nasilno odprti omar so odnesli različne listine. Iste noči je policija vdrla tudi v prostore kulturne krožka v Skednju, odkoder je tudi odnesla več listin.

Fašistične tolpe neovirano ropajo slovensko prebivalstvo v Benečiji

Trst, 27. nov. (Tanjug) Fašistično teroristični voditelji so v vasi Strmici v Slovenski Benečiji oborožili nove tolpe svojih pristavev, ki šteje 45 moč, z lahkim avtomatskim orožjem. Oboroževanje tolpe je v zvezi s splošnim nasiljem, ki ga izvajajo fašistično teroristične skupine po Slovenski Benečiji. Te tolpe grozijo prebivalstvu, da mu bodo požgale vasi in da bo ta usoda doletela tudi obmejne vasi v coni A. Iste tolpe, ki jih italijanske oblasti ne ovirajo, ropajo tudi slovensko prebivalstvo v obmejnih vasih cone A. V zadnjem času je samo ena izmed teh skupin prodala v Čedadu naropan sir, za katerega je izkupila 35.000 lir.

Prebivalstvo Slovenske Benečije je poslalo Svetu zunanjih ministrov v New Yorku spomenico, v kateri zahteva priključitev Slovenske Benečije k Jugoslaviji in pravi:

>Že danes, ko meje še niso končno veljavno določene, izvajajo italijanski karabinerji in policija velik pritisk na demokratično ljudstvo, zlasti na Slovence. Trgajo slovenske in jugoslovanske zastave, zapirajo naše avtohtono prebivalstvo, skratka, pritisk je tolik, da ljudska volja ne more priti do izraza, gospodarski pogoji pa so takšni, da je ljudstvo prisiljeno v množičnih zapuščati deželo in seliti v tujino. Zato zahtevamo, naj Svet štirih velesil vsaj v zadnjem trenutku popravi krivice, ki bi nam bila prizadejana z odrekaniem pravice, ki jo ima Beneska Slovenija do priključitve k FLRJ, kjer so nam zajamene gospodarske in kulturne pravice, katerih nam Italija ni nikoli priznavala.<

Sklepi Centralnega odbora za sporazum v Trstu

Trst, 28. nov. (Tanjug) Centralni odbor za sindikalni sporazum je sklenil, da se bo njegovo delo razširilo na vse področje Tržaške pokrajine, ki spada v cono A. Na seji odbora je bil tudi dosežen sporazum o razdelitvi delavcev na 24 kategorij ter sporazum o statusu nove organizacije, ki bo združila obe dosedanji sindikalni organizaciji v Trstu. Odbor je tudi sklenil, da bo izdal poziv delavcem vseh kategorij in tovarniških odborov ter posameznih delavskih skupin, da ne smejo ukrepati mimo Odbora za sindikalni sporazum, ker bi lahko zagrešili napake, ki bi kompromitirale sindikalno delo. Člani odbora so tudi razpravljali o nadaljnjih pogajanjih za medzini sporazum, kjer je padel predlog, da bi obe sindikalni organizaciji izdelali skupen načrt.

Nemški ujetniki policijski vohuni

Trst, 28. nov. (Tanjug) Okupacijske oblasti v coni A so se pričele posluževati nemških vojnih ujetnikov v policijsko-vohunske namene. Prejšnji teden so poslali tri nemške vojne ujetnike nemški sestanek, ki je bil v Mladinskih domu v Komnu. Ljudje, ki jim ni bilo prav, da se vaških sestankov udeležujejo tudi nemški vojni ujetniki, posebno pa še zato, ker so Nemci to vas popolnoma požgali in vse prebivalstvo odgnali v koncentracijska taborišča, so prisilne nemške ujetnike vprašali, po kaj so prišli na sestanek. Odgovorili so jim, da so jih poslali Angleži gledat, kaj se godi v ljudskem domu.

Zavezniške oblasti rubijo kmetom imetje

Trst, 28. nov. (Tanjug) Poleg drugih sistemov nasilja, ki ga okupacijske oblasti v coni A izvajajo nad prebivalstvom, so v zadnjem času pričeli še nasilno izterjevati davke, ki jih pa ljudstvo ne more plačati, ker mu je nacistični in fašistični okupator popolnoma uničil gospodarstvo. Po vaseh kobariškega okraja so več kmetom v njihovi odsotnosti zadržali imetje. Na ta način se okupacijske oblasti poslužujejo docela fašističnih metod.

Zavezniške oblasti uničujejo zadrugę

Trst, 27. nov. (Tanjug) Okupacijske oblasti v coni A so začele izvajati pritisk na Nabavno prodajne zadrugę, ki so se silno razmnožile, da bi jih uničile. Zato je bilo prebivalstvu goriškega okrožja odrejeno, pri katerem trgovci si mora nabavljati blago, ki ga prejema na nakaznico, ker je

doslej večina prebivalstva kupovala to blago pri svojih zadrugah. Prebivalstvo se je temu uprlo, ker je velik del trgovcev v času borbe bil neaktivni ali pa je celo sodeloval z okupatorjem in ker imajo ljudstvo več zapanja v svoje zadrugę. Na številne proteste ljudstva je guverner iz Bilj pri Gorici izjavil, da bo ZVU uknila zadrugę, če bo ljudstvo še protestovalo proti njenim ukrepom. Iz zadeve, ki je popolnoma gospodarskega značaja, bi radi napravili politično vprašanje. Zato očitajo zadrugam, da dobivajo navodila iz Beograda in da so pod vodstvom SIAU-ja, ki baje bojkotira šole in druge odredbe ZVU.

Kakšne ljudi zagovarjajo reakcionarni listi

Trst, 25. nov. (Tanjug). Na časopisno kampanjo, ki jo je tržaška reakcija dvignila proti vojaški upravi JA za cono B, češ, da se dogajajo na tem področju množične aretacije Italijanov, odgovarja tržaški list »Il Lavoratore«, ki navaja posamezne z trdnimi dokazi podprte primere teh aretacij.

Pri aretirancu Sissotu v Vretenegliu so našli zakopanih 5 stotov olja, 12 stotov žganja in skritih 120 stotov žita. Poleg tega je imel skritih 650.000 lir, ki so bile zaradi vlage skoro vse uničene.

Aretriranec Catorar je imel prav tako skritih 650.000 italijanskih lir, 12 kg srebra in drugih dragocenih kovin, 10 stotov žita, nadalje zastavo s savojским grbom in štiri fotografije s sestanka Hitlerja in Mussolinija v Monakovu.

Aretriran je bil tudi g. Covra, lastnik tajne tovarne mila, ki je bil že pred meseci obsojen zaradi tihotapskega dela iz cone B v cono A.

List navaja nato »mučenike« iz Rovinja, same črnoborzičance in tihotape s tobakom, soljo, blagom itd.

V Dinjanju je bil aretriran industrijec Sansa, ki je imel skrite tri vagonne krzna, 2000 kg sira, 80 l olja in 20 kg sladkorja.

V Labinu je bil aretriran Giovanni Valcini, ki je v kleti skrival ogromne količine papirja in nekaj stotin parov čevljev, ki so bili mnogi zaradi vlage uničeni.

Med ostalimi je bil aretriran tudi Hrvat Luigi Jurisjevich, ki ga prav tako proglašajo za »mučenika italijanstva« in ki je imel skritih 400 paketov cigaret, 3 stote žita, 2 stota soli in svojo izkaznico PNF iz leta 1927, sliko Mussolinija in ostali fašistični material.

List »Il Lavoratore« pripominja, da so v članku navedeni le prvi podatki o aktivnosti junakov črne borze, ki jo »Voce libera« označuje kot borbo za italijanstvo Istre. Taka je resnica o množičnih aretacijah Italijanov v coni B.

Sovjetski pisatelji na obisku v Postojnski jami

Ajdovščina, 28. nov. Dne 25. t. m. so prispeli v Postojno sovjetski pisatelji Vsevolod Višnjevski, pesnik Aleksander Prokofjev in dramatik Valentin Katajev v spremstvu sekretarja Zveze književnikov FLRJ Zdenkovič Dražaga. Gosti so si ogledali postojnsko gimnazijo, kjer jih je pred poslopjem sprejela množica prebivalstva in postojnske mladine. Goste je pozdravil delegat postojnske gimnazije. Za sprejem se je v prisrčnih besedah zahvalil pisatelj Višnjevski. Ob tej priliki so postojnski dijaki podarili sovjetskim pisateljem knjigo o šolstvu postojnskega okraja. Po pristržnem razgovoru z dijaštvom so se sovjetski pisatelji v spremstvu zastopnikov ljudskih oblastí in Jugoslovanske armade napotili v popolnoma požgani partizanski vasi Gorenje in Bukovje, kjer jih je prebivalstvo navdušeno sprejelo. Po prijetnem razgovoru so gosti odpovali preko Postojne v Opatijo.

Vzhodno primorsko okrožje za poplavlence v Albaniji

Ajdovščina, 27. nov. Za pomoč poplavlencem v Albaniji je vzhodno primorsko okrožje nabralo doslej na svojem področju 667.039 lir in 222 din. Samo idrijski okraj je prispeval nad 380.000 lir, od tega idrijski rudarji 250.000 lir. Zbirka za ponesrečene v Albaniji se nadaljuje.

VREMENSKA IAPVOED za 29. novembra

Oblasno in megljeno ter nekaj manjših padavin.

Pritožba indijske vlade proti južnoafriški vladi zaradi rasnega razlikovanja

Obupen položaj Indijskih naseljencev v Južni Afriki

New York, 28. nov. (Tass) Komite št. 1 (za politična vprašanja in varnost) je 25. novembra nadaljeval razpravo o sovjetskem predlogu za predložitev obvestil organizacije ZN glede zavezniških čet izven domačih mej. Po vseh ameriškega tiska sta delegaciji ZDA in Velike Britanije izkoristili dan pred sejo za daljša svetovanja. Nekateri listi poudarjajo, da je bil eden izmed ciljev teh svetovanj »pomirjenje« naziran britanske in sovjetske delegacije, toda seja je pokazala, da je prišlo samo do izenačenja stališč britanske in ameriške delegacije.

Na seji so govorili češkoslovaški delegat Klementis, delegat Velike Britanije Noel Baker in delegat ZDA Connally.

Na skupni seji komiteja št. 1 (za politična vprašanja in vprašanja varnosti) ter komiteja št. 6 (za pravna vprašanja) so vnoči razpravljali o pritožbi indijske vlade proti južnoafriški vladi zaradi rasnega razlikovanja Indijcev v Južni Afriki. Spomniti se je treba, da je šest južnoafriške delegacije Smuts na prejšnji seji, ko se mu ni posrečilo ovreči predložene pritožbe, uporabil kazalistične manevre. Izjavil je, da organizacija ZN baje sploh nima pravice razpravljati o tej pritožbi, ker spada vprašanje položaja Indijcev v Južni Afriki med notranje zadeve Južnoafriške unije.

Smuts je zahteval, naj se pritožba indijske vlade pošlje v presojico mednarodnemu sodišču. Ta predlog je izzval odločne ugovore mnogih delegatov.

Na tem sestanku je indijski delegat Cagla imel izčrpen govor, v katerem je popolnoma dokazal, da je to bolj politično kakor pa pravno vprašanje, ker je južnoafriška vlada prekršila sporazume, ki jih je sklenila z indijsko vlado.

Ko je omenil činčno Smutsovo izjavo, da je sporazum o pravicah indijske manjšine v Južni Afriki, ki je bil podpisan leta 1927. v Captownu, »časen sporazum, a ne obvezna pogodba«, je Cagla poudaril, da ne vidi nobene razlike med častnim sporazumom in obvezno pogodbo ter da ne razume, zakaj častnega sporazuma ne bi bilo treba izpolnjevati.

Nato je rekel: »Na podlagi Smutsovega govora bi prišel do tega sklepa: V svoji lastni deželi lahko delam, kar mi ugaja. Z narodnostnimi manjšinami lahko ravnam enako, kakor so Nemci ravnali z Židi. Smem jih zapreti v ghetto, smem tudi pogaziti načela ustanovne listine in vendar me Združeni narodi ne bodo mogli klicati na odgovor.

Nihče ne dvomi o suverenosti Južnoafriške unije, toda s podpisom ustanovne listine organizacije ZN je Južnoafriška unija kot suverena država prevzela nekatero obveznost, ki se jih mora držati.

Tudi francoski in poljski delegat sta vztrajala pri tem, da mora Generalna skupščina sprejeti sklep glede pritožbe indijske delegacije, ne da bi jo predložila mednarodnemu sodišču.

Delegat Velike Britanije, ZDA in Kanade so ponovili vse, kar je rekel Smuts na prejšnji seji in vztrajali na tem, da mora vprašanje rasnega priganjanja Indijcev v Južnoafriški uniji reševati mednarodno sodišče, ne pa Generalna skupščina.

Na koncu seje je zopet spregovoril predstavnik Južnoafriške unije Nicols, ki je priznal, da je bila njegova vlada vznemirjena zaradi narasčanja indijskega prebivalstva, ki se ne asimilira, in da je zaradi tega izdala nekatere zakone, ki »dajajo evropskemu prebivalstvu Južnoafriške unije prednosti pred domačinom.«

Nicolsu se sploh ni posrečilo ovreči razlogov indijske delegacije, ampak je celo sam potrdil, da obstoja razlikovanje. Razen tega je priznal, da je indijsko prebivalstvo v Južni Afriki dejansko brez političnih pravic in je pri tem izjavil, »da bi pomenilo vrnitev v barbarstvo, če bi dajali Indijcem iste pravice, ki jih imajo Evropeci.«

Poizkus južnoafriške delegacije, da

bi opisala položaj Indijcev v Južni Afriki kot ugoden, ni uspel.

Kako živijo Indijci v Južnoafriški uniji, se vidi iz gradiva, ki ga je razdelila med delegate. Iz tega gradiva se vidi, da živi v Južnoafriški uniji, kjer je evropskega prebivalstva komaj 2 milijona, 8 milijonov Afričanov. Indijcev in pripadnikov temnih ras. Nad temi rasami se izvaja režim surovega razlikovanja, ki v marsičem spominja na red, kakršnega so uvedli Hitlerjevci za tiste, ki so jih šteli za pripadnike nižje rase.<

Indijci nimajo pravice prostega prehajanja iz ene pokrajine v drugo. Prepovedano jim je skupno potovanje z belci v vlakih, tramvajih in avtobusih. Po pravih njih dovoljeno, da bi se bavili s kvalificiranim delom. Tedenski zaslužek indijskega delavca je enako enodnevnu zaslužku slabo plačanega Evropeca. V posebnih šolah, ki jih je odprla vlada in glede katerih je delegacija Južnoafriške unije dvignila tak hrušč, je komaj 7677 indijskih otrok. Višje izobraževanje Indijcem praktično sploh ni dostopno. In celo bogatim Indijcem, ki so jim posreči priti na univerze, ni dovoljeno obiskovanje vrste fakultet.

Značilno je, da doslej še ni bil zgražen tehnični zavod za indijsko mladino, čeprav so Indijci že leta 1941. zbrali denar za njegovo gradnjo in ustanovitev. Ekonomske in stanovnijske razmere, v katerih živi indijsko prebivalstvo, so strašne. Zaradi tega umrljivost neverjetno narasča. V Natalu je n. pr. umrljivost neevropskih ljudi za 125% večja kakor umrljivost Evropecev. Po pravici imenujejo v Južni Afriki zakon, ki je bil sprejet v letošnjem marcu, zakon ghettu. Ta zakon je izzval viharne proteste med indijskim prebivalstvom, ki obupuje. Kot odgovor na to je vlada Južnoafriške unije zaprla nad 1500 Indijcev.

Nešteta podobna dejstva so ovrgla demagoško čevkanje predstavnikov Južnoafriške unije, da je položaj Indijcev v Južnoafriški uniji v ozirih zadovoljiv.

Ljubljana je svečano proslavila prvo obletnico federativne ljudske republike Jugoslavije

Ljubljana, 28. novembra. Danes popoldne je postala Ljubljana praznična. S hiš so zaplapolale zastave. Ljubljanci so tekmovali, kdo bo lepše okrasil okna in izložbe. Med rože in parele so postavljali slike naših voditeljev. V vseh obratih, ustanovah in šolah so se pripravljali na večerno svečanost, proslavo obletnice drugega zasedanja AVNOJ-a in proslavo proglasitve Jugoslavije za ljudsko republiko. Sindikalne podružnice so pripravile kulturne prireditve z govori, v katerih je bilo zajeto enoletno delo njihovih obratov za dvig proizvodnje in napredek našega gospodarstva. V mnogih podjetjih so bile razdeljene nagrad najboljšim tovarničarjem in tovarničaricam.

Mladina in vsi ostali so pripravljali bakle, s katerimi so zvečer, ko se je začelo mrčiti, krenili na Kongresni trg. Zbrala se je velika množica ljudstva. Trg je bil od nešteti luči svetel kakor podnevi. V večerno nebo so svigale pisane rakete in stopnjevale prazničnost. Iz množice so vseljali govorniki, delavci, inteligenti in mladina, ki so dali duška svojemu navdušenju v govorh o veliki pomembnosti drugega zasedanja AVNOJ-a in o pomenu proglasitve Jugoslavije za ljudsko republiko. »Nikoli več ne bodo naše roke ožuljene za izkoriščevalce«, je vzkičnil star dedec, množica pa mu je navdušeno pritrdila. Nešteti od bakelj in lampijončkov osvetljeni transparenti z napisi so poudarjali ljubezen našega ljudstva do svoje republike in ljudskih voditeljev. Dolgo se je množica

mučila na Kongresnem trgu, kjer je vzkičala maršala Titu. Ljudski fronti in Komunistični partiji, ki je vodila narode Jugoslavije v borbi za osvoboditev in izgradnjo nove ljudske države.

Nato je povorka krenila po ljubljanskih ulicah, mimo ljudi, ki so stali na pločnikih, peli in vzkičali. Igrale so mnoge ljubljanske godbe, tudi pionirji so prišli s harmonikami. Mladina je pela borbene pesmi; in pesmi o Trstu, ki je naš, pa nam ga hočejo vzeti ter o ljudstvu, ki ima pravico do svobode in noče biti suženj. Delovne brigade, ki so gradile mladinsko progno, so prišle v svojih delovnih oblekah. Tudi narodne noše je bilo opaziti v množici in delavce v oblekah kot so še pravkar stali v podjetjih pri strojih.

Skoraj dve uri je korakala množica v povorki mimo glavne pošte, od koder je krenila proti kolodvoru in nezaj na Kongresni trg, kjer se so se razhajala. Tudi se potem, ko so se skupine vračale v svoje šole, podjetja in ustanove, so pele. Dolgo v noč je bila Ljubljana polna njihove navdušene pesmi, godbe in vzkičanja. Ljudstvo, ki se je odločilo za republiko in se borilo zanjo, ker hoče živeti svobodno v svobodni demokratični državi, se je razhajalo počasi. Še in še je dajalo duška svojemu veselju in pripravljenosti, da se za obnovo in izgradnjo federativne ljudske republike Jugoslavije bori s prav takim junaštvom in požrtvovalnostjo, kot se je borilo zia svobodo in njeno ustanovitev.

Pomoč ponesrečencem v Albaniji

Doslej objavljena zbirka 4.742.653

Prebivalci III. terena	85
Prebivalci X. terena	500
Neimenovana	100
Ambrožič Ivanka	100
Kavčič	100
Cesnik	100
Ostali	1.198
Zveza gosp. upravno tehn. ustanov »Cestarja«	1.400
Četrtrakovnik	
Delavci in nameščenci Utenšila, Rudnik 24	343
Zene terena Rudnik	80
Prebivalci terena Barje	760
Četrtrakovnik	
Prebiv. terena Zg. St. Peter	1.392
Prebivalci Komenskoga ulice	1.015
Prebivalci Metelkove ulice	1.503
Prebivalci Smetškove ulice	1.090
Prebivalci Kotniške ulice	492
Prebiv. Resljeve-Copove ul.	957
Prebivalci Sv. Petra nasipa in Sv. Petra ceste	1.460
Tov. Jeras Mast. Božič in ost. Sindikalna podružnica kovinarjev Resljevega terena	220
Prebivalci Domobranske 13	110
Neimenovani s ter. Poljane	650
Tov. Klešnik Viktor, Hradecki	200
Prispevki s terena Hradecki	739
Četrtrakovnik	
Prebivalci I. terena	880
Prebivalci VII. terena	737
Prebivalci IX. terena	657
Prebivalci X. terena (ostanek)	10
Prebivalci XI. terena (ostanek)	110

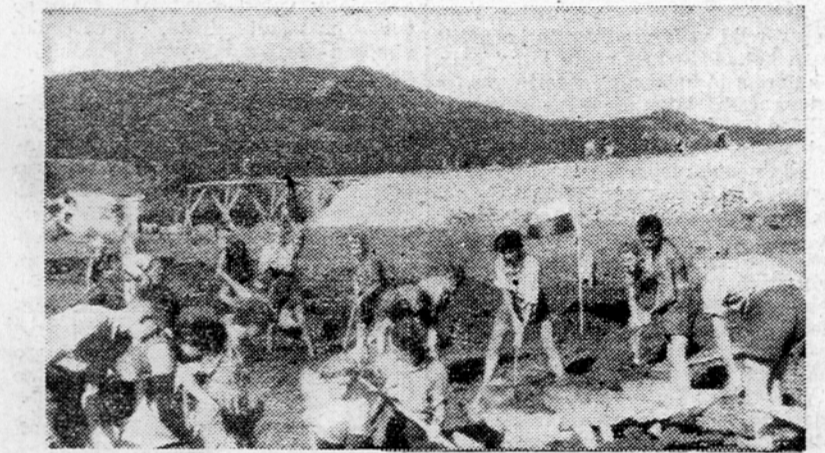
Medic-Zanki, Medvode	250
Pionirski štab, Notr. gorice	810
Okraj Skofja Loka:	
Krajevni odbor OF Štinja	557
Krajevni odbor OF Selca	2.565
Krajevni odbor OF Kotavlje	850
Krajevni odbor OF Studeno	891
Krajevni odbor OF Puštal	505
Krajevni odbor OF Log	48
Kraj. odbor OF in LMS Delnice	222
Poštni sind. Skofja Loka	550
Sindikat torbarjev Virmaže	1.000
Tovarna Thaler	3.000
Okraj Grosuplje:	
Sofa Zagradec	157
OF in AFZ Grosuplje	360
Krajevni OF odbor Grosuplje	300
Krajevne masovne organ.	1.111
Okraj Kamnik:	
OF Godič	281
LMS Palovce	130
OF odbor Šajnovica	503
OF odbor Lukovica	1.386
OF odbor Mlaka	2.000
OF odbor Češnjice	743
OF odbor Krašnja	1.200
OF odbor Preserje	250
OF odbor Krtna	580
Okraj Rakek:	
Prebivalci Ivanje sela	500
Prebivalci Ravne Sv. Vid	260
NOVOMESKO OKROŽJE:	
Okraj Kočevje:	
Sodražica množične organiz.	7.000
Sind. uprav. teh. ustanove	2.000
Vas Koprivnik	1.415
Vas Jurjevica	1.040
Kočevje množične organizacije	5.000
Okraj Trebnje:	
LMS Malkovec	275
Množične organizacije	900
Pionirji Sv. Lovreca	300
Okraj Krško:	
OF odbor Bizeljsko	2.600
Skupaj 4.849.402,50	
Svoje prispevke naj pošljejo državljani, organizacije, podjetja in ustanove Odboru za pomoč ponesrečeni v Albaniji, na čekovni račun Poštna hranilnica 14.870.	
Tekme za šahovsko državno prvenstvo	
Zagreb, 28. nov. V XIV. kolu prekinjene partije so se končale takole: dr. Vidmar in Rabar sta brez igre sklenila remi. Milič se je slabo branil proti Gligoriću in je izgubil v damski končnici. Šubarić je še rešil tomi proti inž. Kindiju.	
Demašni XV. kolu: Inž. Kindij je bil proš. Partija Pue-dr. Vidmar je bila odpovedana, ker je dr. Vidmar lahko obel. Pirc-Kostić sta v damskem gambitu po kratki igri remi sklenila. Dr. Trifunović in Milič sta igrala holandsko obrambo. Partija je bila blokirana in sta po prekinitvi izrekla remi. Gligorić-Vuković sta igrala slovensko menjalno varianto. Gligorić je prišel v prednost in je po živahnem zapletljaju zmagal. Tomović je v damskem gambitu po podrugurni igri premagal Šubarića. Tot je remiziral s Simonovićem. Dr. Kalabar je v italijansko otvoritvijo premagal v napadu Bideva. Božič je zmagal proti inž. dr. Tekavčiču.	
V prekinjeni partiji stoji Marković bolje proti Rabarju.	
Stanje je naslednje: dr. Trifunović 10½, Tomović, Gligorić 9½, Pirc, Vuković 8½, dr. Vidmar 8 (1), Marković 7½ (1), Tot, Kostić 7½, Simonović 7, Bidev, Puc 6½ (1), Božič, Šubarić 6½, inž. Kindij 5 (1), dr. Kalabar 5, Rabar 4½ (1), Milič 4½, inž. Tekavčič 3.	

Velika pridobitev naše ljudske oblasti je agrarna reforma. Njena glavna silovnost je dobila zemljo, zemljo 27.000 agrarnih interesentov. Nekaj tisoč hektarov je dobilo zemljo in doma. Iz razdeljene zemlje je bilo 36 kmetijskih združenj, ki so dobili 3500 ha zemlje. Poleg tega je bilo osnovanih 52 državnih posestev z 12.000 ha zemlje. To posestva služijo kot primer vzornega in uspešnega kmetijskega gospodarstva, da bi se čim prej dvignila splošna raven našega kmetijstva.

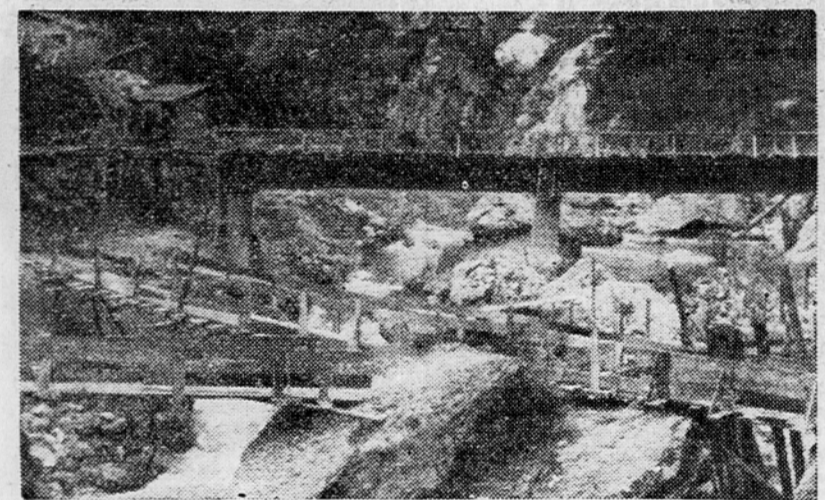
Tudi ta velika pridobitev, za katero je naša kmetijska zasedba in se karli stali, je plod uspešnega in uspešnega AVNOJ-a, na katerem so bili ustanovljeni temeljni principi naše ustavodajne skupščine, ki je na dan danes pred našimi očmi odprla Federativno ljudsko republiko Jugoslavije.

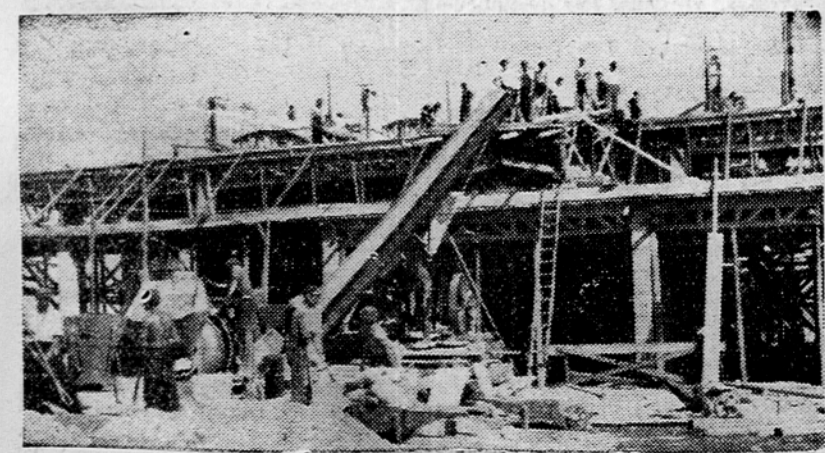
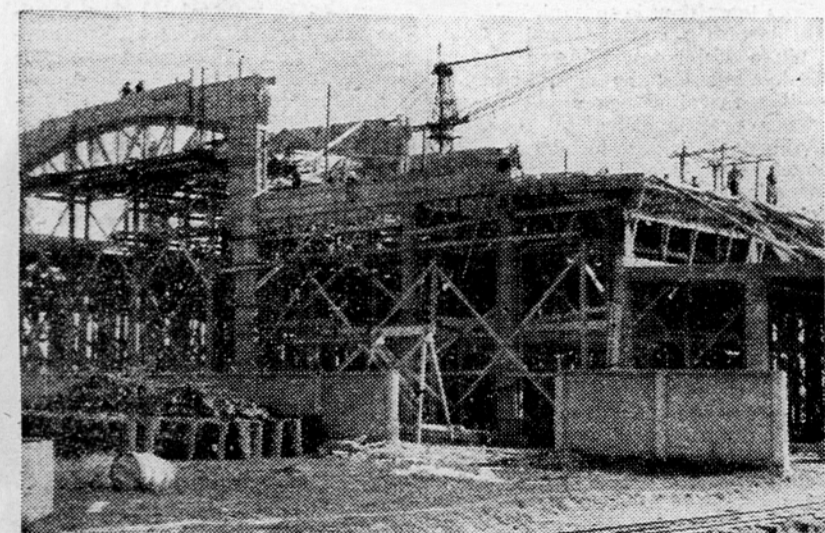
V zvezi s uvajanjem naprednejših metod dela v našem kmetijstvu je ljudska oblast ustanovila v Sloveniji že 17 traktorskih postaj, ki imajo okrog 250 traktorjev in vrsto drugih kmetijskih strojev. Traktorji so letos zorali 14.000 ha, omlinili pa 800 vagonov žita. Po zaslugi traktorjev je zlasti uspeša obdelava Posavja.

Pozrtvovalne mladinske brigade so šle na delo in zregulirale strugo reke Pesnice na Štajerskem. 13.000 hektarjev plodne zemlje je bilo tako obvarovanih pred uničujočimi poplavamami reke, kar v 28 letih obstanka stare Jugoslavije niso mogli in niso hoteli storiti.

Letos spomladi smo pričeli graditi še drugo veliko hidrocentralo v Mostah pri Žirovnici, ki bo izkoriščala vodni padec Save Dolinke. Za zajetitev Save gradimo v seteski Kavčka temelje za 50 m visoko dolinsko pragrao.

Da čim prej dvignemo naše gospodarstvo, smo že v dobri obnove pričeli z velikimi investicijskimi deli v osnovnih panogah naše industrije. V Ljubljani smo ob koncu julija začeli graditi tovarno strojev in livarno »Litostroj«. Danes se stoji močnega stavbe te velike tovarne. Poleg tega pa gradimo še avtomobilsko tovarno v Mariboru, tovarno aluminija v Strnišču, vrsto tekstilnih tovarn in tovarno usnja na Vrhaniki, ki je pred graditvijo.

Zmagovalci

v novembrskem tekmovanju

Po sklepu Glavnega odbora Enotnih sindikatov Slovenije so posamezna zvezna tajništva v Sloveniji po prejetih podatkih o novembrskem tekmovanju razvrstila uspehe najboljših delovnih kolektivov v svoji zvezi. Po teh podatkih je Glavni odbor Enotnih sindikatov za Slovenijo na svoji seji 25. novembra 1946. na predlog tarifne komisije proglasil najboljši kolektiv v Sloveniji.

Na prvem mestu je delovni kolektiv kovinarjev Jesenice - Javornik, ki prejme v znak priznanja zastavo od Glavnega odbora Enotnih sindikatov Slovenije.

Drugo mesto je prisojeno delovnemu kolektivu rudarjev iz Zagorja, ki prejme od Glavnega odbora v znak priznanja knjižnico.

Tretje mesto je dosegel delovni kolektiv železničarjev v mariborskih železniških delavnicah, ki prejme od Glavnega odbora v znak priznanja knjižnico.

Na četrtem mestu je delovni kolektiv gradbenih delavcev na pro-

gi Preserje—Borevnica, ki prejme od Glavnega odbora diplomo.

Peto mesto je dodeljeno delovnemu kolektivu tekstilcev v tovarni »Hutter« v Mariboru, ki prejme od Glavnega odbora diplomo.

Na šestem mestu je delovni kolektiv kemične stroke v tovarni dušika v Rušah, ki prejme od Glavnega odbora diplomo.

Podrobnejši uspehi, zaradi katerih so bili navedeni kolektivi ocenjeni, bodo objavljeni v prihodnji številki »Delavske enotnosti«.

Na podlagi doseglih uspehov je več še zelo dobrih rezultatov ter vabimo delovne kolektive vseh strok in obratov k nadaljevanju in povečanju tekmovalnih obvez po vseh sektorjih sindikalnih panog in tako k izpolnitvi velikega gospodarskega načrta za leto 1947, k izgradnji industrializacije in elektrifikacije naše domovine — kar je ena osnovnih poti k blagostanju.

GLAVNI ODBOR ENOTNIH SINDIKATOV SLOVENIJE

Med trboveljskimi rudarji na dan tekmovanja

Težka je bila odločitev, kateri so bili najboljši med najboljšimi

Trboveljski rudarji se kot prvoborci za zravnice delovnega ljudstva globoko zavedajo, kaj pomenita oba zgodovinska dneva, katerih praznovanje se srečuje na dan državnega praznika 29. 11. m. Ker ljubijo republiko, so ji želeli pripraviti za rojstni dan prav posebno darilo. Zdeli so v črno, ko so se odločili, da bodo velik praznik naše nove svobode praznovali s stopnjevanjem delom, z udarniškim dnem, ki naj državi čim več surovin, zlasti pa dobrega premoga, ki ga tako zelo potrebujejo naše tovarne. Za svojo misel so obenem zainteresirali vse rudarje in delavce Jugoslavije, ko so jih pozvali, naj se z njimi pomerijo v plemeniti delovni tekmi, kdo bo prispeval čim več.

Vse je bilo v jama

Kako so Trboveljce izrazito rudarski kraj, se je videlo zlasti v terek, ko je bil udarniški dan. Že na cestah se je poznalo, da je zunaj manj živahnosti, da okoli zunanji delavnice ni tistega življenja, kakršno je običajno. Ker je bilo vse delo osredotočeno v

ko je spregovoril nadzornik tov. inž. Pintarič in obkrožen od rudarjev pozdravil njihov uspeh in njihovo zavednost. »Tovariši, že prva izmena je prekorachila našo običajno celodnevno proizvodnjo. Želim, da se prav tako izkaže tudi druga izmena, da se bomo trboveljski rudarji izkazali v tem tekmovanju za počastitev republike kot najboljši.«

»Da, vsi to želimo,« je dodal obratovalca tov. inž. Pipuš, »vendar, tovarši, tudi danes ne pozabite, da je glavna stvar vaša varnost. Zato udarite naprej šele tedaj, ko si boste zavarovali hrbet.«

Niti okupatorji...

Vest o uspehu dopoldanske izmene se je takoj raznesla po vseh Trboveljeh. Sam sem slišal, kako so rudarji in drugi razpravljali o teh uspehih. S ponosom je med kosilom nekoliko ugovoril: »Danes so tri partije napravile toliko, kolikor napravi drugače ves dan skoraj vsa izmena.« Njegov tovarš je odgovoril: »Da, tega niti okupatorji niso zmogli, če-

Nadzornik inž. Pintarič govori ru darjem po končanem delu I. izmene

jama in na dnevnem kopu, je bil glavni vrvež prestavljen pod zemljo oziroma na »Dobro.«

»Srečno, tovarši!« so se pozdravljali rudarji, ko so odhajali v jame. Ta dan je imel ta star rudarski pozdrav, ki tolmači željo, naj bi se delo v jami srečno izteklo, brez nesreč in težav, še posebej prizvok. »Srečno, tovarši, glej, da se boš čim bolj izkazal, želim ti, da bi dosegel čim lepši uspeh.« Zavest kolektivne odgovornosti za uspeh torkovega udarniškega dne je bila očitna ne samo v jami, kjer so si rudarji že tako vedno najpopolnejši tovarši, temveč v vsaki drugi besedi in ukrepu.

Tov. Franc Magister se je obvezal, da bo najboljši

Bilo je okoli 14. na zapadnem obratu pred vhodom v Talni rov. Rudarji druge izmene so s sekirami čez ramo prihajali na delo in se zbirali pred svetilnico. Sredi velike skupine sem opazil velikega slokega moža, ki so ga njegovi tovarši očito nekaj dražili, on pa jim je s smehom vračal besedo za besedo.

»To je tovarš Franc Magister, ki se je obvezal, da bo danes najboljši,« mi je s ponosom povedal obratovalca. »Jezi pa se, ker je dobil odkazan izredno slab delovni postor. Delati bo moral v vodi!«

Zelzel sem govoriti z Magistrom, toda prav tedaj se je glavna pozornost obrnila na prve rudarje druge izmene, ki so končali delo in prihajali iz rova. Vse je pritrsnilo proti rovnemu izhodu. Utrujeni, nekateri umazani kakor dimnikarji, drugi premočeni, so s čvrstim korakom zapuščali rov in ugašali svetilke, ki so jih takoj oddajali v svetilnico. Skoraj vsem je šlo na smeh, poznalo se jim je, da so veseli, ker so deležni teke pozornosti. Takoj so odhajali v kopalnice, nato pa se pridružili tovaršem na dvorišču. Tov. inž. Zolnar pa je že zbiral rezultate, ki so bili drug lepši od drugega.

»Dosegli smo 130% nad predpisano proizvodnjo,« je šlo od ust do ust,

prav so postavili skoraj za vsakega rudarja žandarja in čeprav so premog samo »cravalio, mi pa ga kopljemo načrtno.«

Vse pa je zanimalo, kako se bo obnesel tov. Magister. Proti večeru se je zvedelo, da se je ločil dela na svojem delovnem prostoru sam in da je dodoljena mu pomočnika poslal na delo k drugi skupini. Kljub temu, da je neprestano teklo s stroja na njega, je delal za dva. Kljub nepremoglihmu plašču, ki ga je imel s seboj, je bil kmalu do kože moker. Toda ni odnehal. Hotel je na vsak način izpolniti obljubo, da bo »prust sam pofital«. To mu je tudi uspelo.

Veliki uspeh je zasluga prav vseh

Podobno so se herojsko borili za čim lepši uspeh tudi drugi posamezniki, kar se je v celoti zvedelo šele, ko so se sestale na posameznih obratih tekmovalne komisije. Izkazali se niso samo kopači in njihovi pomočniki, temveč tudi tisti, ki so jim bili dodeljeni, ki sicer ne delajo v jami. Izkazali so se pripravljenci na progi, gospodarji, strelici, zasekači in tisti, ki so zaposleni pri vožnji. Neumorno je delal jašek III, ki je bil z delom več kot preobremenjen. »Samo dvakrat se je prav za kratek hip prekinila nepretrgana vrsta vozilov, ki so prihajali iz rova na separacijo,« mi je pripovedoval tov. inž. Knaflič. »Bilo je nekaj izrednega.« Važno pa je, da ne gre uspeh visoke proizvodnje predvsem na račun večjega števila delavcev v jami, temveč, da je plod skoraj 100% povečanega učinka dela.

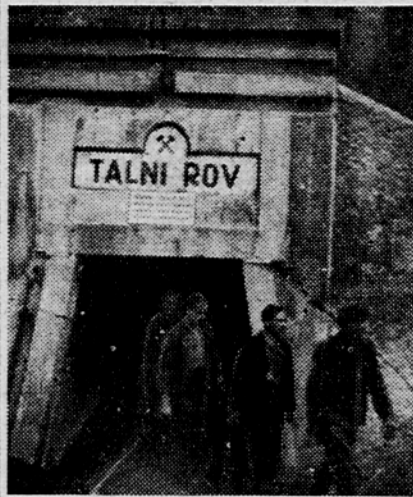
Tekmovalne komisije so imele zelo težko stališče, da so pravično ocenile uspehe posameznikov. Delno zaradi tega, ker je bilo treba upoštevati tudi pogoje, v katerih je kdo delal, delno pa tudi zato, ker si rudarji v jami povsod drug drugemu pomagajo in je pogosto težko reči, da je uspeh samo uspeh poedinca, ter če je največkrat tako, da je rezultat naprov vse na nekem delovnem prostoru zaposlene skupine.

Uspehi najboljših v zapadnem obratu

Tekmovalna komisija na zapadnem obratu je bila posebno v kočijem položaju. Nedvomno je sicer bilo, da je najboljši uspeh dosegel tov. Magister, katerega storitev je bila ocenjena na 14 ton na moža! Poleg njega pa se je, izkazalo tudi toliko drugih, da je bila izbira zelo težavna. Drugo mesto je bilo prisojeno skupini št. 421, v kateri so delali tov. Jože Opara, Feliks Hribar, Anton Osolnik, Ivan Skof in še dva druga tovarša. Ta skupina je dosegla 10.1 tona, torej več kakor 1 vagon na moža.

Junaki pri 32° C vročine

V vzhodnem obratu se je posebno izkazala št. 191. Kljub temu, da je morala delati pri vročini 32° Celzija, je dosegla 9.3 vozilov na moža. V

Rudarji I. izmene odhajajo z dela

tej skupini so delali tovarši Pavel Ivšek, Martin Pavlin, Matija Zuperl, Anton Lavrič, Jože Pikel, Jože Boršner, Viktor Pavšek, Alojz Petek in Jože Žilnik. Odlčna je bila tudi skupina Jožeta Zupančiča, ki ima št. 204. Ta je dosegla 13.7 vozilov na moža. Velik je bil uspeh št. 208, ki je imela v desnem odkopu zelo slab

Banoviški „Rudniki premoga Tito“ se razvijajo v mogočno rudarsko podjetje

Priden so mladinske brigade pričele graditi mladinsko progjo, je bil redko komu znan rudnik Banoviči, saj je takrat obratoval v zelo skromnem obsegu. V banoviškem premogovem bazenu so danj pogoji za širokotežno eksploatacijo, vendar se proizvodnja ni mogla razviti, ker je bil odvoz premoga zvezan z velikimi težavami in stroški.

Prejšnja Jugoslavija je banoviški premogovni bazen proglasila kot državno zaščitno polje, navzlic temu pa je dajala posamezna polja v zakup zasebnikom, ki so brez kapitalnih investicij z najprej najvišjimi sredstvi pričeli kopati jame in izkoriščati dragocen premog. Tako je na tem področju nastalo pet takih enjavnih jam. Šele po osvoboditvi se je pričelo resno delo za otvoritev banoviških premogovnikov. Gradnja mladinske proge je imela predvsem namen, razviti pogoj za mogočen razvoj proizvodnje v banoviškem premogovnem bazenu, to je omogočilo odvoz premoga, Banoviški premogovniški bojo v kratkem zavzeli najvidnejšo vlogo v preskrbi industrije s premogom v velikem delu naše države.

Vzporedno z gradnjo mladinske proge so bile tudi v Banovičih izvršene velike priprave za pridobivanje premoga na sodoben način. Doseženi obrati, obstoječi iz štirih odkopov Banoviči, Djurjjevac, Omazic in Seona, so bili združeni v eno samo državno podjetje, ki nosi danes ponosno ime »Rudniki premoga Tito«. Mreža gozdnih železniških prog, ki so bile svoj čas zgrajene za eksploatacijo obsežnega gozdnega področja je danes obnovljena in bo v bodoče služila predvsem potrebam banoviških premogovnikov. Še pred kratkim so rudniške naprave obstojale zgolj iz vrste barak, kantine in poljske kuhinje, danes pa se na vseh koncih gradijo moderne naprave.

Premog iz banoviškega bazena spada med najboljše vrste rjavčevega premoga v naši državi s 4700 do 5000 kalorijami. Izredno debeli, skoraj ne-

Pogozdovanje Dalmacije je ena najvažnejših nalog

Od 346.600 ha gozdov, kolikor jih je imela Dalmacija pred vojno, je okupator v štirih letih uničil nič manj kakor 104.000 ha ali 30 odstotkov. Ze v prejšnji Jugoslaviji niso posvečali potrebne pozornosti pogozdovanju Dalmacije in se je v mnogih krajih več posekalo kakor pogozdilo. Okupator pa je naravnost zločinsko uničeval dalmatiške gozdove.

Ljudska oblast se je takoj po osvoboditvi lotila težavnega dela pogozdovanja, ne samo da popravi škodo, temveč tudi zaradi tega, da po tej poti odstrani pasivnost kmetijske proizvodnje v Dalmaciji. Ljudska oblast se je zavedala, da je to ena njenih najvažnejših nalog. Da se omogoči pogozdovanje na najširši osnovi, je bilo najprej treba urediti gozdne drevesnice. V letu 1945-46 je bilo ustanovljenih nič manj kakor 21 gozdnih drevesnic, tako da ima danes vsak okraj svojo drevesnico. Šele, ko bo na razpolago dovolj materiala iz gozdnih drevesnic, bo mogoče pričeti s širokoteznim pogozdovanjem. Navzlic temu je bilo že leta 1945 pogozdovano preko 300 ha, lani pa 340 ha. Ogromne gole površine na še čakajo, da jih človeška roka zopet odene z zelenjem in s tem prepreči nadaljnje usodno delovanje vode, suše in vetra.

V prihodnjem letu bo mogoče v mnogo večjem obsegu nadaljevati to delo, zato so ljudske oblasti izdelale podrobne načrte za pogozdovanje. V vsakem okraju bo ustanovljen akcijski odbor za pogozdovanje. V tem ozeldu je pokazal največjo aktivnost zadarski okraj, kjer se pogozdovanje vrši predvsem s prostovoljnimi delom. Ljudstvo se vedno bolj zaveda važnosti tega dela, ker opaža, kakšne nevarno-

Rudarji na Senovem so dosegli 165 odst.

Poslva trboveljskih rudarjev na enodnevno tekmovanje v počastitev narodnega praznika 29. novembra so se odzvali tudi rudarji na Senovem. Udarniški dan so izvedli v sredo in dosegli odličan uspeh. Prekorachili so predpisano dnevno proizvodnjo za 165%.

strop, v levem pa gramoz. Dosegla je kljub temu storitev 8.8 vozilov na moža. Podobno se je izkazala tudi skupina Franca Uneriča, ki ima št. 197. Ta skupina je imela v levem odkopu do 2 metra gramoz.

Na »Dobrnici« so najboljši prekorachili normo za 112%

Niti malo niso zaostajali za svojimi tovarši v jami rudarji, ki so delali na dnevnem kopu »Dobrnici« Zadovoljivo vreme jim je pomagalo, da so lahko dosegli rekordne storitve. Čeprav popolni rezultati ob času, ko smo sprejeli poročilo, še niso bili izračunani dokončno, se je že vedelo, da so med najboljšimi naslednji tovarši: Mirko Vidmar, Fraac Butara in Karel Lah, ki so prekorachili normo za 112%! Mirko Mihec in Mirko Vidmar, ki sta prekorachila normo za 102%, Jože Bernot, Gabriel Grčar, Jože Susec, Ivan Zakšek in Ignac Snaj, ki so prekorachili normo za 95 odstotkov.

Tako so se izkazali trboveljski rudarji od prvega do zadnjega. Vsak je doprinesel po svojih najboljših močeh, da je bil končni uspeh tako izredno velik. Ko bi ne bilo nekaterih majhnih nagajivosti, bi bili v terek nedvomno prekorachili predpisano proizvodnjo za več kakor 100%. Toda tudi 98% je tako lep uspeh, da bodo v tem tekmovanju v čast rojstva republike nedvomno najboljši, če ne pa vsaj med prvimi.

zrpnici stoji premoga leže tik pod zemljo, kar omogoča pridobivanje premoga na dnevnem kopu. Treba je le odstraniti zemljo, ki leži nad premogom, potem pa se lahko premog pridobiva z minimalnimi stroški. Na treh mestih sedaj odpirajo dnevne kope, kajti le v Seoni bodo premog pridobivali v rovu. Na dnevnem kopu Banoviči-Delnice dela najhitreje napredujejo. Veliki bagri z železnimi zobovi ržejo zemljo in jo dvigajo. Poleg tega so na delu buldozerji. Tu odpirajo kar štiri etaže. Na prvi etaži so že odkrili debelo plast premoga, na ostalih pa se kopljejo in odvažajo zemljo. Rudarjem, ki so zaposleni na odkritih etažah, ni treba delati v temnih rovih s slabim zrakom. Tu delajo na prostem, brez nevarnosti za zdravje in brez nevarnosti, da bi se rov sesul. Ni jim treba seče kopati in podpirati rovo, zato lahko vso svojo delovno silo posvečajo kopanju premoga.

Sredi poti od postaje Banoviči do dnevnega kopa Banoviči — Delnice pospešeno gradijo številne moderne zgradbe — bodoče rudarsko naselje. Dvajset stanovanjskih zgradb je že pod streho, do konca leta pa bodo dogradili 46 moderno urejenih stanovanjskih zgradb z vodovodom, električno razsvetljavo, z urejenimi ulicami in s kanalizacijo. Prihodnje leto bodo zgradili Delavski Dom kulture, Fizikulturni dom, igrališče, Bolnišnico z okrevalnico in zgradbo za združeno prodajalno. Tako bo hitro zraslo iz tal moderno mestce. Ob bližnjem jezeru bodo zgradili letno kopalnico. Gradnja stanovanjskih zgradb se bo prihodnja leta v še večjem obsegu nadaljevala, kajti število zaposlenih delavcev je že naraslo na nekaj tisoč.

Na postaji Banoviči sedaj naglo gradijo separacijo, ki bo kmalu dograjena, potem pa se bodo s postaje kar vrstili vlaki, ki bodo vozili premog proti severu za potrebe naše industrije. Tako nastaja mogočno rudarsko podjetje »Rudniki premoga Tito«.

350 milijonov din so letos v Bosni in Hercegovini izdali za dvig živinoreje. Med vojno in okupacijo je živinoreja v Bosni in Hercegovini bolj trpela kakor v drugih ljudskih republikah. Da se živinoreja čim prej zopet obnovi, so sedaj pri kmetijskem ministru LR Bosne in Hercegovine ustanovili glavno komisijo za odstop živine. Ta komisija bo odkupovala živino v vseh ljudskih republikah, razen v Crni gori. Ze letošnji odkup so pripravili, da se je številčno stanje živine v Bosni in Hercegovini povečalo za 20%. V letošnjem letu so za dvig živinoreje v Bosni in Hercegovini izdali že 350 milijonov din.

Norme za tesarska in krovška dela. Da se določi in zviša proizvodjalnost gradbenega dela je zvezni minister za gradnje z dvema odločbama predpisal začasne norme za tesarska dela na zgradbah in začasne norme za krovška dela na zgradbah ki so izšle v posebnih publikacijah. Te norme veljajo v vsej Federativni ljudski republiki Jugoslaviji in dobijo obvezno moč petnajsti dan po objavi, to je 11. decembra t. l. (Zvezni Uradni list 26. t. m.).

Demokracične čete Grčije so razširile svoje operacije do turške meje

Grški partizani so v hudih bojih z vladnimi fašističnimi četami izvojevali nove uspehe na vsem ozemlju Grčije

Atene, 20. nov. (Un. Pr.) Grška demokracična vojska je izvojevala v hudih bojih z vladnimi fašističnimi silami nove uspehe na vsem ozemlju Grčije. Associated Press poroča iz Soluna, da se pričela po poročilu III. grške armije v turški nova borba, v kateri je osvobodila demokracična vojska kljub močnemu odporu modernorožne vojske iz Soluna. V turški novi borbi, ki jo podpira letalstvo. Iz Soluna prihajajo poročila, da so demokracične sile razširile most preko reke Galikon na področju Kilkisa in preselile tako železniško zvezo med Grčijo in Turčijo.

»Times« poroča iz Ankare, da so se operacije demokracične armade Grčije razširile na Zapadno Trakijo prav do turške meje. V zapadni Trakiji so ustavili neki vlak in prisilili več grških monarhofašistov, da so izstopili. Oddelki demokracične armade so napadli monarhofašiste v mestu Piton, zadnji železniški postaji na progi, ki vodi iz Grčije v Turčijo.

Grška opozicija pobija Caltarisove očitke sosedom

Atene, 28. nov. (Un. Pr.) Na zasedanju parlamenta je opozicija izjavila, da je Caltarisova vlada odgovorna za boje v Grški. Predsednik vlade Caltaris je poskušal preodeti borbo demokracičnih sil v Grčiji kot posledico zamenjave. Hujškanja. Predstavniki opozicije so zavračali njegove trditve in izjavili, da Jugoslovani niso mogli oborožiti partizanov v oddaljenih jugovzhodnih Grčiji, kjer so boji na področju Vassare.

United Press poroča, da je 400 pripadnikov demokracične armade napadla bataljon monarhistične vojske na področju Kipurio, 6 milj južno od Grevene.

KP Francije zahteva mandat za sestavo nove vlade

Pariz, 28. nov. (AFP). Po večerajšnji seji Centralnega komiteja KP Francije je bilo objavljeno poročilo, ki pravi: Francosko ljudstvo je izkazalo pri volitvah Komunistični partiji zaupanje in zahteva, da se takoj postavi kandidatura Mauricea Thoreza za predsednika francoske vlade.

Več vplivnih partijskih funkcionarjev je izjavilo, da ne more biti niti govora o tem, da bi ostala sedanja vlada na oblasti.

Komentirajoč padec socialističnih glasov, poudarja poročilo, da so ljudske množice nezadovoljne, ker je socialistična stranka odklonila pozitivni odgovor na povabilo Komunistične partije Francije glede sestave vlade, ki ji ni natefaloval predstavnik Komunistične partije.

Marcel Cachin znova vabi socialiste k sodelovanju

Pariz, 2. nov. (Tanjug). Ob prički izgub socialistov pri volitvah za Svet

Angleška politika v dolini Nila povzroča zaskrbljenost vseh prijateljev miru

Moskva, 27. nov. (Tass) V »Izvestijah« piše Beilinov o anglo-egiptskih razgovorih:

»Za lani v decembru je egiptska vlada obvesnila London, da je anglo-egiptska pogodba iz leta 1936, ki je bila vsiljena Egiptu v dobri mednarodne krize, za Egipt nesprejemljiva. Od tedaj je minilo leto dni: med Veliko Britanijo in Egiptom so bila med tem sicer pogajanja tako v Kairu, kakor tudi v Londonu, toda vsi poskusi Egiptčanov, da bi razveljavili kičuzvele pogodbe, ki odražajo odvšen položaj Egipta, so ostali zaman.

Britanske čete v Egiptu štejejo sedaj 200.000 vojakov. Dočim je v ozračje napolnjenost z različnim prepovedovanjem o pričakovancu odhoda britanskih čet, pa grade desetletnih nemških vojnih ujetinov vojašnice in utrobe na različnih strateških točkah v Egiptu. 90 tisoč od Kaira ob Suškem praskopu grade nov glavni stan za vrhovno poveljstvo britanskih suhozemnih sil na Srednem vzhodu.

Britanski predlogi Egiptu jasno dokazujejo, da hoče Anglija znova uveljaviti temeljne klavzule pogodbe iz leta 1936. Britanci vztrajajo pri triletnem roku za umaknitev svojih čet, dočim zadržujejo Egiptčane, da je za to popolnoma dovolj leto dni. Velika Britanija zahteva tudi ustanovitev takojmenovane svetle za skupno obrambo Egipta in Sueškega prekopa, dočim Egiptčanje najodločene nasprotujejo takemu »svetu«, ker bi imel za posledico nadaljnje bivanje britanskih čet na egiptskem ozemlju, kakor tudi neposredno vmešavanje v notranje egiptčanske zadeve.

Velika Britanija hoče za vsako ceno vsiliti Egiptu vojaško zvezo. Po njenih predlogih bi moral Egipt pritič s skupnimi akcijami z Veliko Britanijo, ako bi bila zapletena v vojno s sosedji Egipta, ali pa če bi bila varnost teh držav ogrožena.

Arabski tisk pravilno poudarja, da nihče ne ogroža Egipta in zato tudi Egipt ne potrebuje nobene vojaške zveze.

Ena izmed glavnih zahtev egiptskih nacionalistov je ponovno zedinjenje Sudana in Egipta, dočim Britanci odklanjajo celo to, da bi sudanski problem sprejeli na dnevni red razgovorov.

Sedanja londonska smer je poostila protibritanske občutke Egiptčanov. V važnejših mestih v dolini Nila so večje demonstracije v protest proti načrtu egiptske vlade, da bi sklenila vazalno pogodbo z Veliko Britanijo.

Egiptski napredni krogi, ki stoje na stališču, da so nadaljnji razgovori z Veliko Britanijo nepotrebni, zahtevajo, da se egiptski problem takoj predloži Varnostnemu svetu. Opozarjajo, da se ne bodo smatrali vezane v zvezi z izidom razgovorov z Veliko Britanijo, ako ne bo v njih odrejena popolna umaknitev britanskih čet iz doline Nila najpozneje v letu dni, ako vpašanje zedinjenja Sudana z Egiptom ne bo pozitivno eseno in ako bo sklenjena vojaška zveza z Veliko Britanijo.

Britanska politika, ki tepta načelo enakopravnosti pogodbenih strank je povečala napetost v dolini Nila, v Egiptu, kakor tudi na vsem Bljnjem

republike prinaša »Humanite« članek Marcela Cachina, v katerem je rečeno:

»Kako potrebna so dejstva take vrste, da bi se sefi socialistične stranke odrekli svojih protikomunističnih polemik in da bi končno sprejeli naše lojalne predloge za enotnost delavstva!

Socialistična stranka ni hotela upoštevati pouka volitev 10. novembra. Zato je lahko prišlo do tega, da je doživela na nedeljskih volitvah še večji neuspeh.

Nevarnost, ki grozi temeljnim ustanovam republike, je še vedno zelo velika. Reakcija je dokazala svojo sposobnost manevriranja s tem, da se je zbrala okoli narodno republikanskega gibanja. Ako hočemo nevarnost odstraniti, je treba, da se socialisti končno odločijo za razgovore z nami, namesto da na široko odkirajo vrača narodno republikansko gibanje. Odgovornost leži na sefih socialistične stranke.«

50 poslancev zapustilo sejo skupščine

Kairo, 27. nov. (Reuter) Preko 50 opozicijskih poslancev je snoči zapustilo sejo egiptske skupščine v protest proti vladnemu sklepu, da bo razpravljano o načrtu sporazuma Bevin-Sidki paša, tajno. Poslanec se zahtevali, da mora biti razprava javna.

Med sejo je bilo poslopje skupščine policijsko zastraženo.

Demonstracije na univerzi v Aleksandriji

Aleksandrija, 26. nov. (Reuter). Studenčji na univerzi so tudi danes priredili protibritanske demonstracije. Slišati je bilo vzklitje proti predsedniku vlade Sidki pašji in proti britanskemu zunanjemu ministru Bevinu.

Anglija zalaga Španijo in njene kolonije

London, 26. nov. (Tass). Delavec in nameščenci tovarne »Metro Vidreese« v Manchesteru so ustavili delo za električne centrale, ki so namočene za Francosko Španijo. Vrh tega je sprejel krajevni komite sindikata mehanikov v Manchesteru resolucijo, kjer zahteva prekinitve trgovinskih in diplomatskih odnosov s Francosko.

V tej zvezi navaja »Daily Worker«, da je dosegel britanski izvoz v Španijo in Španske kolonije v prvih 9 mesecih 1946 vrednost 5.828.000 funtov sterlingov, dočim je znašal v istem času lani 1.970.000 funtov sterlingov.

Rok za razprave o zločinih proti narodni časti v ČSR

Praga, 28. nov. (ČTK). Na večerajšnji seji češkoslovaške vlade so sprejeli uredbo, da bodo morale biti do 4. maja končane vse razprave, ki imajo kot predmet zločine proti narodni časti in sodelovanje s sovražniki.

To velja tudi za manjše prestopke iste vrste, ki spadajo v pristojnost upravnih organov.

Komisija za ugotavljanje lojalnosti v Ameriki

Washington, 27. nov. (Tass). Predsednik ZDA Truman je podpisal ukaz o ustanovitvi »Začasne predsedniške komisije za ugotavljanje lojalnosti državnih uslužbencev, ki ima nalogo zbirati vsestranske podatke o delovanju državnih uslužbencev, ki niso lojalni in ki vodijo rušilno propagando. Ukaz daje komisiji široka pooblastila pri zbiranju podatkov s pomočjo sodobnih metod ugotavljanja delavnosti državnih uslužbencev in oseb, ki hočejo stopiti v državno službo, kakor tudi glede njihove odpuštnosti ali diskvalifikacije.

Novo izzivanje na albanski meji

Tirana, 27. nov. (ATS). Dne 20. novembra je opazila albanska patrolja v obmejnem sektorju Perdikari, da je neka grška patrolja prestopila albansko mejo. Na poziv, da naj se ustavi in umakne na svoje ozemlje, so grški monarhofašisti odgovorili z ognjem, oakar je tudi albanska patrolja pričela streljati.

Grška patrolja je dobila kasneje še pomoč v ljudih ter po eno težko in lahko strojno. Streljanje je trajalo več minut, nakar se je grška patrolja umaknila.

Oddelki demokracične armade so napadli močne monarhistične sile v področju Nesteriona.

Na ozemlju gore Pinda so oddelki demokracične armade osvobodili 100 vasi.

Vojno sodišče v Larissi je obsodilo na smrt dva vojaka in 1 civilno osebo, ker so pomagali demokracični armadi.

50 poslancev zapustilo sejo skupščine

Kairo, 27. nov. (Reuter) Preko 50 opozicijskih poslancev je snoči zapustilo sejo egiptske skupščine v protest proti vladnemu sklepu, da bo razpravljano o načrtu sporazuma Bevin-Sidki paša, tajno. Poslanec se zahtevali, da mora biti razprava javna.

Med sejo je bilo poslopje skupščine policijsko zastraženo.

Demonstracije na univerzi v Aleksandriji

Aleksandrija, 26. nov. (Reuter). Studenčji na univerzi so tudi danes priredili protibritanske demonstracije. Slišati je bilo vzklitje proti predsedniku vlade Sidki pašji in proti britanskemu zunanjemu ministru Bevinu.

Anglija zalaga Španijo in njene kolonije

London, 26. nov. (Tass). Delavec in nameščenci tovarne »Metro Vidreese« v Manchesteru so ustavili delo za električne centrale, ki so namočene za Francosko Španijo. Vrh tega je sprejel krajevni komite sindikata mehanikov v Manchesteru resolucijo, kjer zahteva prekinitve trgovinskih in diplomatskih odnosov s Francosko.

V tej zvezi navaja »Daily Worker«, da je dosegel britanski izvoz v Španijo in Španske kolonije v prvih 9 mesecih 1946 vrednost 5.828.000 funtov sterlingov, dočim je znašal v istem času lani 1.970.000 funtov sterlingov.

Rok za razprave o zločinih proti narodni časti v ČSR

Praga, 28. nov. (ČTK). Na večerajšnji seji češkoslovaške vlade so sprejeli uredbo, da bodo morale biti do 4. maja končane vse razprave, ki imajo kot predmet zločine proti narodni časti in sodelovanje s sovražniki.

To velja tudi za manjše prestopke iste vrste, ki spadajo v pristojnost upravnih organov.

Komisija za ugotavljanje lojalnosti v Ameriki

Washington, 27. nov. (Tass). Predsednik ZDA Truman je podpisal ukaz o ustanovitvi »Začasne predsedniške komisije za ugotavljanje lojalnosti državnih uslužbencev, ki ima nalogo zbirati vsestranske podatke o delovanju državnih uslužbencev, ki niso lojalni in ki vodijo rušilno propagando. Ukaz daje komisiji široka pooblastila pri zbiranju podatkov s pomočjo sodobnih metod ugotavljanja delavnosti državnih uslužbencev in oseb, ki hočejo stopiti v državno službo, kakor tudi glede njihove odpuštnosti ali diskvalifikacije.

KULTURNI PREGLED

Kreftovi »Kranjski komedijanti«

Snov za svoja dramatska dela išče Kreft večidel v zgodovini. To velja zlasti za njegove »Celjske grofice« in »Puntarijoc«, kjer je obdelal dve značilni poglavji naše domače preteklosti, pa tudi za »Tugomerca«, v katerem je dal Levstikovemu delu novo podobo. Ta je hkrati zanimiv še zaradi izvirnega levstikovega jezika. Obe značilnosti, zgodovinsko snov in izvirni jezik, združuje tudi novo Kreftovo drsko delo, »Kranjski komedijanti«, ena komedija v treh aktih, katera Linhart in Zupanovo Micko tiče. Ta je bila že v zadnjem predvojnem letu v knjižnem programu Slovenske Maticice. Na dan okupacije, beremo v opombah, je bila že skoraj v celoti postavljena. Po srečnem naključju se je stavek ohranil skozi vso vojno do danes in tako jo izdaja zdaj Slovenska Matica kot redno knjigo za leto 1946.

Tudi snov tega novega drskega dela Bratka Krefta je zgodovinska, vendar je ne moremo postaviti v isto vrsto s »Celjskimi grofici« in »Puntarijoc«. Mesto tragedije iz naše politične zgodovine smo dobili to pot komedijo, ki sega v življenje in delo ene naših najpomembnejših literarnih generacij, torej v našo kulturno preteklost. V njej nam Kreft v dramski obliki razkriva borbo za slovensko knjigo in gledališče ob koncu osemnajstega stoletja, v dobi našega preporeka, v kateri je bil najzanimivejša osebnost Anton Tomaž Linhart, naš prvi dramatik, pisec prvega dokumenta demokracične miselnosti v naši literaturi in utemeljitelj našega gledališča.

Kreftova komedija se godi v zadnjih mesecih pred rojstvom slovenskega gledališča. Prvi dve dejanji, ki tečeta v saloni za delat per baroni Zoisci, nam kažejo neumorno prizadevanje naših preporediteljev za ustvaritev takega slovenskega jezika, ki bi bil tudi za boljše rabo, za rast naše književnosti, za slovensko gledališče, tem našim naprednim ljudem nasproti pa je postavil avtor tiste, ki so hoteli njihovo delo ovirati. Tako je komedija živ in veren prerez naše tedanje družbe. Zadnje dejanje teče že v slovenskem gledališču, kjer so zaigrali »Kranjski komedijanti« S. decembra 1789. leta Linhartovo Zupanovo Micko, prvo igro v slovenskem jeziku. V tem dejanju vidimo predstavo samo, hkrati pa vse dogajanje med igralci in gledalci pred začetkom, med igro in po njej. Komedija se konča z zmagovitim uspehom prve slovenske gledališke predstave, ki ga priznajo ob koncu tudi sam vikšiško, Japelj, cenzor grof Hohenwarth in vsi, ki ji prej niso bili naklonjeni. Zaključna scena hkrati še napove rojstvo novega Linhartovega dela, »Matičica«.

V Kreftovi komediji nastopajo poleg barona Zoisa in Linhartja še Jožefina, Linhartova žena, ki igra pozneje v komediji Micko; gospa Frančiška od Garzarolija, ki je v komediji Sternfeldova; Jožef od Desselbrunnera, fa-

brikant za sukno, v igri pa Zlathni gospod Tulpenheim; trije ugledni ljubljanski advokati, ki so vsi igrali v »Zupanovi Micki«: dr. Janez Mrak Monkova, dr. Jožef Piller Anzeta in dr. Franc Repič Glazka; Anton Makovic, duželni ranocelnik inu posebni vučnik tuga vsegarstva, v komediji pa Zupan Jaka. Poleg teh, ki jih vse srečamo v tretjem dejanju pri vprizoritvi »Mickec«, pa nastopa v drami še Juri Japel, fajmošter inu dehan per sv. Kacijani na Ježici blizu Savskega mesta; Valentin Vodnik, ekstrančičskajner Marcellianus, spevoročnik inu kaplan v Ribnici; visokorojeni grof Hohenwarth, cenzor inu sploh en visoki Gospod; njih škofova milost, lublanski firšt inu prvi vikšiškof Mihael Baron Brigidio; Giuseppe Bartollini, laške komedijantske kompanije direktor; Lucija Bartollinjevka, njegova žena, pramacija; Suzana Marranesijevka, ena zares lepa laška pevkinja in končno, čeprav njuni vlozi nista med zadnjimi, Micka, prva hišna deklica per baroni Zoisi in Matiček, prvi hišni služabnik prov tam.

Nova Kreftova komedija je, kolikor je mogoče soditi ob samem branju besedila, razgibano, vedro in duhovito literarno delo. V poglavitnih črtah je zvesto zgodovinskiim dejstvom, za katere je iskal avtor opore ne le v Linhartovih delih in pismih, ampak tudi v vsej naši znanstveni literaturi, posebej še v literarno zgodovinskih razpravah prof. Kidriča. Jasno je, da v vseh detajlih, v vseh zapletih, ki jih je v igri precej in s katerimi je hotel avtor pomagati delu k večjemu dramskemu poletu in s tem k popolnejšemu odrskemu uspehu, ni iskal utemeljitev pregledoko v zgodovinskih virih in tega kot umetnik tudi ni bil dolžan. (Pri tem mislim na razne ljubezenske prizore, na stranske nastope med Matičico in Micko itd.) Velja torej, da so »Kranjski komedijanti« zgodovinsko verni v vsem, kjer je to potrebno. Druga stvar, ki veča vrednost te komedije zlasti kot zgodovinske igre je pa jezik, v katerem je hotel ujeti Kreft gorvico tistega časa, tako njene slovnične in stilnične posebnosti kot melodijo jezika. Tak način dela je zahteval od avtorja seveda neumornega učenja in do kraja temeljitega poznavanja jezika tiste dobe, ki se ga je učil največ pri Japlju in zares ujel v njem ne le slovnične posebnosti, ampak tudi melodijo; to je priznal že prof. Anton Breznik, ki je del pred tiskom prav s te plati, pregledal in ocenil. Če presojamo Kreftovo delo s te strani, mu moramo priznati tudi znanstveno vrednost.

Veljavno sodbo o »Kranjskih komedijantih« pa bo mogoče zapisati šele takrat, ko jih bomo videli na odru. Uprizoritve, na katero naj bi ne čakali predolgo, bo podčrtala njihove dobre plati, hkrati pa bo opozorila morda na to ali ono napako, ki ti pri branju uide.

50 poslancev zapustilo sejo skupščine

Kairo, 27. nov. (Reuter) Preko 50 opozicijskih poslancev je snoči zapustilo sejo egiptske skupščine v protest proti vladnemu sklepu, da bo razpravljano o načrtu sporazuma Bevin-Sidki paša, tajno. Poslanec se zahtevali, da mora biti razprava javna.

Med sejo je bilo poslopje skupščine policijsko zastraženo.

Demonstracije na univerzi v Aleksandriji

Aleksandrija, 26. nov. (Reuter). Studenčji na univerzi so tudi danes priredili protibritanske demonstracije. Slišati je bilo vzklitje proti predsedniku vlade Sidki pašji in proti britanskemu zunanjemu ministru Bevinu.

Anglija zalaga Španijo in njene kolonije

London, 26. nov. (Tass). Delavec in nameščenci tovarne »Metro Vidreese« v Manchesteru so ustavili delo za električne centrale, ki so namočene za Francosko Španijo. Vrh tega je sprejel krajevni komite sindikata mehanikov v Manchesteru resolucijo, kjer zahteva prekinitve trgovinskih in diplomatskih odnosov s Francosko.

V tej zvezi navaja »Daily Worker«, da je dosegel britanski izvoz v Španijo in Španske kolonije v prvih 9 mesecih 1946 vrednost 5.828.000 funtov sterlingov, dočim je znašal v istem času lani 1.970.000 funtov sterlingov.

Rok za razprave o zločinih proti narodni časti v ČSR

Praga, 28. nov. (ČTK). Na večerajšnji seji češkoslovaške vlade so sprejeli uredbo, da bodo morale biti do 4. maja končane vse razprave, ki imajo kot predmet zločine proti narodni časti in sodelovanje s sovražniki.

To velja tudi za manjše prestopke iste vrste, ki spadajo v pristojnost upravnih organov.

Komisija za ugotavljanje lojalnosti v Ameriki

Washington, 27. nov. (Tass). Predsednik ZDA Truman je podpisal ukaz o ustanovitvi »Začasne predsedniške komisije za ugotavljanje lojalnosti državnih uslužbencev, ki ima nalogo zbirati vsestranske podatke o delovanju državnih uslužbencev, ki niso lojalni in ki vodijo rušilno propagando. Ukaz daje komisiji široka pooblastila pri zbiranju podatkov s pomočjo sodobnih metod ugotavljanja delavnosti državnih uslužbencev in oseb, ki hočejo stopiti v državno službo, kakor tudi glede njihove odpuštnosti ali diskvalifikacije.

nejo, predvsem pa elastičnejšo zunanjo obliko!

Naš pravni sistem se nezadržno razvija, širi in poglajlja, sledeč naglemu razvoju naše današnje stvarnosti. Pravo dobiva skladno z našo politično in gospodarsko rastjo vedno izrazitejšo družbeno funkcijo, novo vsebino, ki je tako iz temelja različna od one prejšnje. Na tem novem pravu se gradi danes naša pravna znanost, ki mora neizogibno oplojiti našo novo, ljudsko kulturo, ki je bilo delovno ljudstvo odpravilo od nekeji vso dobo stare Jugoslavije. Tu je torej hvaljeno torišče »Ljudskega pravnikca«, ki se mora še bolj približati ljudstvu, posredovati mu še doumljiveje in pristopneje vrelce dragocenih pridobitev njegove lastne, brezprimerne štiriletno borbe, pravno oblikovanih in posvečenih z našo demokracično zakonodajo. S tem se bo nedvomno še razširila njegova množična osnova, s tem se bodo še bolj popularizirali njegovi članki, ki so vsakakor uspeli že doslej v dokajjni meri presaditi naše novo, ljudsko pravo v dušo preprostega, delovnega slovenskega človeka.

Dr. Lev Svetek.

Marlborski književnikl v obmejnih krajih

Književnikl iz Marlbora so pred dnevi pohiteli na našo severno mejo, da prinesejo slovensko besedo v tiste kraje, ki so bili prej skoraj popolnoma odrezani od našega kulturnega življenja. Tod v radgonskem kotu in v apaski kotlini se je morala v stari Jugoslaviji slovenska beseda boriti za obstoj. Književnikl so povabili tudi marlborski trio, ki je tokrat po vojni prvič zopet skupno nastopil.

Ob treh popoldne se je ustavila kulturna skupna pred Domom omejenih v Črnici. Tukaj 120 starokov preživlja poslednje dneve svojega življenja. V čistih svetlih sobah prebivajo in k skupnim obedom se zbirajo v veliki obednici. Tam so tudi pričakali goste. Marlborska skupina književnikov je nakupila za starčke majhno knjižnico in te knjige so jim zdaj prinesli v dar. »Prinášamo vam te knjige«, je dejal tov. Mrzel, »da ne bodo prazni ti vaši dnevi, da bo prišlo vanje vse ono veliko in lepo, kar danes raste in cvete v našem življenju.« Uro kasneje so dali književnikl in glasbenik kulturno priseditev v Apacah. Odkar so kolonizirali v apaski kotlini, se je tukaj življenje izredno razmahilo. Skortaj v vsaki večji vasi imajo kmetsko obdelovalno zdruogo in tudi kulturno prosvetno delo se polagoma dviga.

Marlborski trio (prof. Bajde, prof. Poljanec in dr. Roman Kasnc) je zaigral Beethovnov opus 11, trio v B-duru. Ludvik Mrzel je bral odlomek iz črtice Planteza, Franc Onič pesmi Padlemu tovarišu in Babica pa se vnukninji v izgnanstvo. Nato je Oto Bajde zaigral na čelo dve pesmi Glazumova ob spremljavi dr. Klascinca. France Filipič je bral pesmi Veja sem, Uspavanka v taborišču in Domovina, Anton Ingolč črtico Psi. H koncu je trio zaigral še tri stavke iz Dvojakeove Dumkl.

Zvečer je skupina ponovila isti program v Radgini, kjer je nastopil tudi Memko Golar s tremi pesmimi. Že v Apacah, posebno pa v Radgini so poslušalci ves program izredno tople sprejemali.

Poljski zapiski

Knjiga iz let okupacije. Pesnik Antoni Slonimski je izdal obsežno knjigo pod naslovom Literatura v emigraciji, ki prinaša najznačilnejše plodove poljskega literarnega prizadevanja v emigraciji po padcu Poljske. Dela so bila objavljena v mesečniku Nova Poljska, ki je od 1940 dalje izhajal v Londonu. Sedaj je napravljen iz vsega izbor in izdan v svobodni Poljski. Urednik je gradivo razporedil takole: Prvi del prinaša poezijo, ki jo zastopajo: Witšin, Pawlikowska, Tuwán, Bałinski, Broniewski, Slonimski, Thamerzon, Andrzejewski, Irena Tuwinowa. Drugi del prinaša prozo, ki so jo napisali naslednji pisatelji: Przynski, Esterlecher, Thamerzon, Daniewiczowa, Pomlan, Fiedler, Porucznik, Papuga, Topolski. Tretji del prinaša študije s področja politike, sociologije, gospodarstva in podk.

Umril je Malecki. Nanagroma je umrl v Krakovu v starosti šele 36 let poljski in slovanski jezikoslovec Mieczyslaw Malecki. Bil je profesor slovenske dialektologije in ravnatelj Slovenskega inštituta na Jagiellovski univerzi v Krakovu. Bil je eden najmočnejših predstavnikov poljskih jezikoslovcov. Njegovo posebno področje je bila slovenska dialektologija, posebej balkanistika in polonistika. Jugoslaviji je znan po dveh znanstvenih delih, ki se bavita z govori naše Istre.

Tudi pravno znanost ljudstvu!

Ob 8.—9. številki »Ljudskega pravnikca«

Na zasedanju Ustavodajne skupščine Ljudske republike Slovenije je v svojem govoru rekel tov. Kardelj med drugim tudi naslednje:

»Potrebno je, da vsi naši kulturni delavci do kraja razumejo velike spremembe, ki so nastale in zlasti velike naloge, ki so pred nami. Potrebno je, da naša znanost zapusti zaprta kabineta in da postane pomočnik in novator v izgradnji naše domovine in v socialni, ekonomski in politični vzgoji našega ljudstva. Treba je prezačiti naše znanstvene kabinete, povežati znanost z ljudstvom. Zdi se mi, da v teh stvareh še močno zaostajamo in da je potrebno hitro pričeti z delom, da bi dohiteli, kar smo zamudili.«

Ce za katero panogo znanosti, velja jo te besede pa pravno znanost. Ta znanost je bila skrbno čuvan privilegij redkih izbrancev, profesorjev prava, odvetnikov, sodnikov. Ta znanost se je res kovala, oblikovala, na silo komplicirala in zapletala v včasih nerazrešljive gordijske vozle v zapršenih kabinetih, izživljajoč se zgolj nazvnoter, le sama sebi v namen. Kdaj se je v stari Jugoslaviji — z redkimi, častnimi izjemami — zgodilo, da je šel univerzitetni profesor, sodnik ali odvetnik s svojo znanostjo med ljudstvo, bodisi z živo besedo ali s poljudno napisanim člankom. Le zelo, zelo redki so bili takšni res ljudski pravnikl; večina se je izživljala ne v reševanju konkretnih pravnih vprašanj, temveč v abstraktnih pravnih razmotritvijah in v vratolomnih juridičnih konstrukcijah, ki so bile seveda nerazumljive in nedostopne preprostemu človeku. Zivo se še spominjamo besed uglednega, že pokojnega profesorja prava na ljubljanski univerzi, ki je ogorčeno protestiral zoper uvedbo delovnega prava kot predmeta na pravni fakulteti: »Kaj, o vajencih naj bi se govorilo z univerzitetne katedre!«

Danes postavlja naša ljudska oblast in z njo naš novi pravniški rod znanost v službo ljudstvu. Danes terja tudi preprosti delovni človek z vsa pravico od inteligence, da mu posreduje žlahtne sadove znanosti in kulture. Tudi pravna znanost mora danes stopiti s svojega visokega piedestala med ljudstvo, seznanjati ga z našim novim pravom, z našimi novimi demokracičnimi zakoni. Tudi na pravnem področju se bo moral srečati naš delovni inteligent z delavcem in kmetom, tudi tukaj se mora odražati ona nerazumljiva zveza delovnega ljudstva, na kateri počiva vsa naša nova državna in družbena zgradba.

Pravna revija »Ljudski pravnik« si je zadala nalogo, da izpolni vrzel, ki je v naši ljudski državi še toliko bolj občutna, ker sodeluje tako rekoč vse naše ljudstvo pri ustvarjanju, poučevanju in izpolnjevanju naše nove, demokracične zakonodaje. Še več: veliko število nepravnikov je danes aktivno angažirano v raznih panogah naše uprave, našega sodstva, našega »ožilstva« itd.; tem ljudem, našim političnim aktivistom, je treba nuditi pravno vzgojo in učinkovito pomoč

Nove knjige in revije

A. V. Mišulin: Zgodovina starega večka. Prevod iz ruščine. Izdala Državna založba Slovenije, strani 157, Ljubljana 1946.

Poljska grafika. Razstava poljske grafike je bila konec septembra v Moskvi. Ob otvoritvi so posebno poudarjali slovensko bojno bratstvo in prijateljstvo v vojni proti fašizmu, kjer so se umetniki tudi aktivno postavili v branbo svobode in napredka.

Poljski pisatelji v ČSR. Da se seznanijo z novim življenjem v ČSR, so prišli na obisk za mesec dni naslednji poljski pisatelji in pisateljice: Zofija Nalkowska, Julian Przyboš, Jan Wiktor, Pola Cojawiczyńska, Jerzy Andrzejewski in Stefan Otiowski. Obiskali so vso republiko, da se seznanijo s českim in slovaškim kulturnim in sploh državnim življenjem. Vsi so priznani književniki s svojim »slovom«.

Poljski pisatelji v ČSR. Da se seznanijo z novim življenjem v ČSR, so prišli na obisk za mesec dni naslednji poljski pisatelji in pisateljice: Zofija Nalkowska, Julian Przyboš, Jan Wiktor, Pola Cojawiczyńska, Jerzy Andrzejewski in Stefan Otiowski. Obiskali so vso republiko, da se seznanijo s českim in slovaškim kulturnim in sploh državnim življenjem. Vsi so priznani književniki s svojim »slovom«.

FIZIKULTURA

Gorska reševalna služba Slovenije

Po sledenju glavnega odbora Planinskega društva Slovenije se je sedež Gorske reševalne službe preselil na Jesenice. Odločili so se za to, ker je geografska lega z ozirom na zapadne in vzhodne Julijske Alpe in tudi to, da so Jesenice središče alpinistične dejavnosti v naši domovini in da je na Jesenicah trenutno najmočnejše moštvo zvezbahni reševalcev in alpinistov. Organizatorično delo reševalne službe, ki je odsek Glavnega odbora PDS, torej tudi PZS, je šele v razvojni fazi, vendar je organizacija že v stikih s podružnicami PDS, kjer so se že, oz. se bodo ustanovile tako zvezne reševalne baze. Krajši, v katerih prihajajo reševalne akcije v postve so predvsem Maribor, Celje, Kranj, Kranj in Jesenice, dočim je vprašanje baze za zapadne Julijske Alpe še odprto. Reševalne baze si na svojem teritoriju organizirajo reševalne postaje, to so vsi oni kraji, izletne točke in izhodišča, od koder pohite reševalci na pomoč ob obvestilu, ki ga prejmejo od obveščevalnih točk. Obveščevalne točke pa so vse planinske postojanke, kočje, zavetišča, kmetije, posestva, do katerih imajo obveščevalci najlažji dostop s terena. Reševalci, ki postanejo člani organizacije po absolviranju tečajev v

zimske in letne obse, izvršujejo to plemenito nalogo v vsakem primeru brez ozira na težke okoliščine in nevarnosti, v katere se sami podajajo. Ne le to, tudi zaščita nad uničevanjem alpske flore ter faune naj bi bila poverljiva članom te organizacije. Prav letošnji primeri v preteklih mesecih, ko so bile naše planine številno obiskane, zahtevajo opozorila in energične ukrepe proti brezsrčnemu iztrebljanju redkih planinskih cvetk. Organizacija je trenutno brez sredstev, oziroma jih vsaj ni imela toliko, da bi mogla kriti stroške za reševalne akcije, ki jih je prisiljena izterjati od ponosnecev odn. svojev. Prav tako bi morala kriti zaarovalnine za članske reševalce v slučaju nezgode ob prijki reševanja. O vseh preostalih problemih Gorske reševalne službe Slovenije ter o osnutku organizacijske sheme in pravilniku, ki bo predložen v odobritev redni skupščini glavnega odbora PDS v mesecu decembru, se bo razpravljalo na sestanku vseh vodij reševalnih baz in postaj v prisotnosti merodajnih čimteljev v torek 3. decembra ob 19. v pisarniških prostorih glavnega odbora PDS v Ljubljani v Fizičurnem domu Tabor. Planinci, alpinisti, reševalci, vabljeni!

Českoslovaška : Jugoslavija 5:0

V veliki dvorani »Lucerne« v Pragi je bil v torek namizni teniški dvoboj med českoslovaško in jugoslovansko reprezentanco. Tekmi je prisostvovalo nad 300 gledalcev. Po odvratnih slovesnostih in odigranju obeh himen je jugoslovansko reprezentanco pozdravil predsednik českoslovaške namizno-teniske zveze inž. Hejduk in dr. Vidinski v imenu prosvetnega ministarstva. Za pozdrav se je zahvalil vodja jugoslovanske reprezentacije Franjo Blažič. Naša reprezentanca v postavi Dolinar, Harangozo, in Kosi je morala kloniti pred najboljšimi igralci namiznega tenisa na svetu Vano, Slarom in Terebo z rezultatom 3:0. Posamezna srečanja so se odvijala v Vana-Harangozo 2:0 (21:11, 21:15), Slar-Kosi 2:0 (21:8, 21:13), Tereba-Dolinar 2:0 (21:10, 21:12), Slar-Harangozo 2:0 21:6, 21:9, Vana Dolinar 2:0 22:12, 21:25).

Danes: Svoboda : Borec

Danes bo na igrišču FD Svobode ob Tyrševi česti prijateljska nogometna tekma med Svobodo in Borec. Kr se bo Svoboda hotela revanširati za poraz, ki ga je doživela v prvenstvenem tekmovanju, ko tekma gotovo zainitva.

Danes: Svoboda : Borec

Danes bo na igrišču FD Svobode ob Tyrševi česti prijateljska nogometna tekma med Svobodo in Borec. Kr se bo Svoboda hotela revanširati za poraz, ki ga je doživela v prvenstvenem tekmovanju, ko tekma gotovo zainitva.

Danes: Svoboda : Borec

Danes bo na igrišču FD Svobode ob Tyrševi česti prijateljska nogometna tekma med Svobodo in Borec. Kr se bo Svoboda hotela revanširati za poraz, ki ga je doživela v prvenstvenem tekmovanju, ko tekma gotovo zainitva.

Danes: Svoboda : Borec

Danes bo na igrišču FD Svobode ob Tyrševi česti prijateljska nogometna tekma med Svobodo in Borec. Kr se bo Svoboda hotela revanširati za poraz, ki ga je doživela v prvenstvenem tekmovanju, ko tekma gotovo zainitva.

Danes: Svoboda : Borec

Danes bo na igrišču FD Svobode ob Tyrševi česti prijateljska nogometna tekma med Svobodo in Borec. Kr se bo Svoboda hotela revanširati za poraz, ki ga je doživela v prvenstvenem tekmovanju, ko tekma gotovo zainitva.

Danes: Svoboda : Borec

Danes bo na igrišču FD Svobode ob Tyrševi česti prijateljska nogometna tekma med Svobodo in Borec. Kr se bo Svoboda hotela revanširati za poraz, ki ga je doživela v prvenstvenem tekmovanju, ko tekma gotovo zainitva.

Danes: Svoboda : Borec

Danes bo na igrišču FD Svobode ob Tyrševi česti prijateljska nogometna tekma med Svobodo in Borec. Kr se bo Svoboda hotela revanširati za poraz, ki ga je doživela v prvenstvenem tekmovanju, ko tekma gotovo zainitva.

Danes: Svoboda : Borec

Danes bo na igrišču FD Svobode ob Tyrševi česti prijateljska nogometna tekma med Svobodo in Borec. Kr se bo Svoboda hotela revanširati za poraz, ki ga je doživela v prvenstvenem tekmovanju, ko tekma gotovo zainitva.

Danes: Svoboda : Borec

Danes bo na igrišču FD Svobode ob Tyrševi česti prijateljska nogometna tekma med Svobodo in Borec. Kr se bo Svoboda hotela revanširati za poraz, ki ga je doživela v prvenstvenem tekmovanju, ko tekma gotovo zainitva.

Danes: Svoboda : Borec

Danes bo na igrišču FD Svobode ob Tyrševi česti prijateljska nogometna tekma med Svobodo in Borec. Kr se bo Svoboda hotela revanširati za poraz, ki ga je doživela v prvenstvenem tekmovanju, ko tekma gotovo zainitva.

Danes: Svoboda : Borec

Danes bo na igrišču FD Svobode ob Tyrševi česti prijateljska nogometna tekma med Svobodo in Borec. Kr se bo Svoboda hotela revanširati za poraz, ki ga je doživela v prvenstvenem tekmovanju, ko tekma gotovo zainitva.

Danes: Svoboda : Borec

Danes bo na igrišču FD Svobode ob Tyrševi česti prijateljska nogometna tekma med Svobodo in Borec. Kr se bo Svoboda hotela revanširati za poraz, ki ga je doživela v prvenstvenem tekmovanju, ko tekma gotovo zainitva.

Poverjenosti za nogomet pri OKROŽNO OBORU LJUBLJANA: V Domžalah ob 15. prekinjena tekma Domžale : Litija, služb. Decman.

Druga redna letni skupščina FZS, Planinskega društva Slovenije, v Ljubljani bo nastajala 15. decembra, ob 10.15 v stekleni dvorani Fizičurnega doma na Taboru v običajnim dnevnem redom.

Občni zbor FD Krim se na prošnjo množičnih organizacij in zaradi nepredvidenih okoliščin predloži nepredviden na ponedeljek, 2. decembra, ob pol 20. uri.

FD Borec : nogometna sekcija. Danes ob 14 naj bodo na igrišču Svobode: Šefran, Dolinar, Karič, Humar, Zaveri, Rot, Zargi, Palik, Ropič, Zigon, Perko, Vesel, Trček, Šebenik, Petančič. Istotam naj bodo ob 13 vst junorji zaradi prijateljske tekme s Svobodo. Osnovni del dnevnega junorji ob 10 na našem igrišču. — Načelnik.

FD Svoboda, nogometna sekcija. Mladinsko moštvo naj bo danes ob 13 na igrišču FD Svobode ob Tyrševi česti. Igralci prvega moštva naj bodo na igrišču ob 14. uri. Vsi kočni! — Trener.

FD Zeleznikar : nogometna sekcija. Danes trening I. moštva, po treningu sestanek radi tekme v Murški Soboti, zato udeležba obvezna. — Načelnik.

SAH

Vseniško šahovsko prvenstvo. V nedeljo in ponedeljek bo v Zagrebu vseniško prvenstvo Jugoslavije v šahu. Moštvo bodo nastopila na osmih deskah. Favorit tekmovalca je beograjsko moštvo.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

Prvenstvo kamniškega okraja. V nedeljo, 24. novembra, se prične v Komendah kamniško turnir posameznikov za prvenstvo kamniškega okraja. Nastopa 12 udeležencev, in sicer po trije iz Kamnika, Radomelj in Domžal, dva iz Komende in eden iz Mengša. Igra se izmenično v Komendah in Radomelju. Začetek pri 10. uri.

SENZAJAKOSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 30., ob 20.15: I. Osnovni: Hlapci, slavnostna predstava v proslavo praznika ustanovitve Republike in proslavo 50-letnice delovanja Senzajakoskega gledališča.

OKROŽNO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

(Gostovanje v Zalcu) Petek, 11., ob 20: Krefc: Celjski grofje. Nedelja, 1. dec., ob 16: Fodor: Matura. Torek, 3. dec., ob 20: Fodor: Matura. Sreda, 4. dec., ob 15: Fodor: Matura. 1888-nd predstava po znižanih cenah, 2689-n

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Petek, 29., ob 20: Smetana: Prodana nevesta. Gostuje Anton Orel iz Ljubljane. Red A. Sobota, 30., ob 20: Cankar: Pohujšanje v dolini Šentlavržanske. Za sindikate. Nedelja, 1. decembra, ob 15: Katajev: Hlapci. Za Ljudsko gledališče. Predstave ob 14.30, 16.30, 18.30 in 20.30.

MARIBOR — ESPLANADE: Sovjetski film »Prisega«.

Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. KODELJEV: Francoski film »Hladna duša«. Ljudski gledališči. Predstave ob 14.30, 16.30, 18.30 in 20.30. CELJE — METROFILM: Ameriški film »Hardy milijonar«. Ljudski gledališči. Predstave ob 14.30, 16.30, 18.30 in 20.30. PTUJ: Sovjetski film »Čapajev«, Ljudski gledališči. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.

Prilohodna številka »Slovenskega Poročevalca« izide v soboto zjutraj.

Za abnanske posonece. Sindikalne podružnice Radjskih postaj Ljubljana, Maribor in Slovenski Primorje, Slovenskega narodnega gledališča, Glasbene akademije in Filmskega podjetja ter Komertna poslovalnica v Ljubljani, so priredile dne 25. novembra t. l. v veliki dvorani Uniona vokalno-instrumentalni koncert, Sodelovala sta »Ljudska pravica« in »Slovenski poročevalca« z brezplačnim objavljanjem glasov in objav ter udeleževalec klavirjev Gabriel Jurasek. Čisti prebitki privedite 15.900 din je namenjen albinskim posonecem.

Prilohodna številka »Slovenskega Poročevalca« izide v soboto zjutraj. Za abnanske posonece. Sindikalne podružnice Radjskih postaj Ljubljana, Maribor in Slovenski Primorje, Slovenskega narodnega gledališča, Glasbene akademije in Filmskega podjetja ter Komertna poslovalnica v Ljubljani, so priredile dne 25. novembra t. l. v veliki dvorani Uniona vokalno-instrumentalni koncert, Sodelovala sta »Ljudska pravica« in »Slovenski poročevalca« z brezplačnim objavljanjem glasov in objav ter udeleževalec klavirjev Gabriel Jurasek. Čisti prebitki privedite 15.900 din je namenjen albinskim posonecem.

Prilohodna številka »Slovenskega Poročevalca« izide v soboto zjutraj. Za abnanske posonece. Sindikalne podružnice Radjskih postaj Ljubljana, Maribor in Slovenski Primorje, Slovenskega narodnega gledališča, Glasbene akademije in Filmskega podjetja ter Komertna poslovalnica v Ljubljani, so priredile dne 25. novembra t. l. v veliki dvorani Uniona vokalno-instrumentalni koncert, Sodelovala sta »Ljudska pravica« in »Slovenski poročevalca« z brezplačnim objavljanjem glasov in objav ter udeleževalec klavirjev Gabriel Jurasek. Čisti prebitki privedite 15.900 din je namenjen albinskim posonecem.

Prilohodna številka »Slovenskega Poročevalca« izide v soboto zjutraj. Za abnanske posonece. Sindikalne podružnice Radjskih postaj Ljubljana, Maribor in Slovenski Primorje, Slovenskega narodnega gledališča, Glasbene akademije in Filmskega podjetja ter Komertna poslovalnica v Ljubljani, so priredile dne 25. novembra t. l. v veliki dvorani Uniona vokalno-instrumentalni koncert, Sodelovala sta »Ljudska pravica« in »Slovenski poročevalca« z brezplačnim objavljanjem glasov in objav ter udeleževalec klavirjev Gabriel Jurasek. Čisti prebitki privedite 15.900 din je namenjen albinskim posonecem.

Prilohodna številka »Slovenskega Poročevalca« izide v soboto zjutraj. Za abnanske posonece. Sindikalne podružnice Radjskih postaj Ljubljana, Maribor in Slovenski Primorje, Slovenskega narodnega gledališča, Glasbene akademije in Filmskega podjetja ter Komertna poslovalnica v Ljubljani, so priredile dne 25. novembra t. l. v veliki dvorani Uniona vokalno-instrumentalni koncert, Sodelovala sta »Ljudska pravica« in »Slovenski poročevalca« z brezplačnim objavljanjem glasov in objav ter udeleževalec klavirjev Gabriel Jurasek. Čisti prebitki privedite 15.900 din je namenjen albinskim posonecem.

Prilohodna številka »Slovenskega Poročevalca« izide v soboto zjutraj. Za abnanske posonece. Sindikalne podružnice Radjskih postaj Ljubljana, Maribor in Slovenski Primorje, Slovenskega narodnega gledališča, Glasbene akademije in Filmskega podjetja ter Komertna poslovalnica v Ljubljani, so priredile dne 25. novembra t. l. v veliki dvorani Uniona vokalno-instrumentalni koncert, Sodelovala sta »Ljudska pravica« in »Slovenski poročevalca« z brezplačnim objavljanjem glasov in objav ter udeleževalec klavirjev Gabriel Jurasek. Čisti prebitki privedite 15.900 din je namenjen albinskim posonecem.

Prilohodna številka »Slovenskega Poročevalca« izide v soboto zjutraj. Za abnanske posonece. Sindikalne podružnice Radjskih postaj Ljubljana, Maribor in Slovenski Primorje, Slovenskega narodnega gledališča, Glasbene akademije in Filmskega podjetja ter Komertna poslovalnica v Ljubljani, so priredile dne 25. novembra t. l. v veliki dvorani Uniona vokalno-instrumentalni koncert, Sodelovala sta »Ljudska pravica« in »Slovenski poročevalca« z brezplačnim objavljanjem glasov in objav ter udeleževalec klavirjev Gabriel Jurasek. Čisti prebitki privedite 15.900 din je namenjen albinskim posonecem.

Prilohodna številka »Slovenskega Poročevalca« izide v soboto zjutraj. Za abnanske posonece. Sindikalne podružnice Radjskih postaj Ljubljana, Maribor in Slovenski Primorje, Slovenskega narodnega gledališča, Glasbene akademije in Filmskega podjetja ter Komertna poslovalnica v Ljubljani, so priredile dne 25. novembra t. l. v veliki dvorani Uniona vokalno-instrumentalni koncert, Sodelovala sta »Ljudska pravica« in »Slovenski poročevalca« z brezplačnim objavljanjem glasov in objav ter udeleževalec klavirjev Gabriel Jurasek. Čisti prebitki privedite 15.900 din je namenjen albinskim posonecem.

Prilohodna številka »Slovenskega Poročevalca« izide v soboto zjutraj. Za abnanske posonece. Sindikalne podružnice Radjskih postaj Ljubljana, Maribor in Slovenski Primorje, Slovenskega narodnega gledališča, Glasbene akademije in Filmskega podjetja ter Komertna poslovalnica v Ljubljani, so priredile dne 25. novembra t. l. v veliki dvorani Uniona vokalno-instrumentalni koncert, Sodelovala sta »Ljudska pravica« in »Slovenski poročevalca« z brezplačnim objavljanjem glasov in objav ter udeleževalec klavirjev Gabriel Jurasek. Čisti prebitki privedite 15.900 din je namenjen albinskim posonecem.

Prilohodna številka »Slovenskega Poročevalca« izide v soboto zjutraj. Za abnanske posonece. Sindikalne podružnice Radjskih postaj Ljubljana, Maribor in Slovenski

Mali oglasi

SLUŽBO ISCEJO KOMERCIJALIST z 20 letno prakso kot vodja velikih trgovskih podjetij, koreponent, blagajnik itd. Iščo zaposlitve. Ponudbe pod »Nastop takoj« na oglas. SP. 26.588-2

SLUŽBO DOBE STROJNEGA KLJUČAVNICARJA, voljaščine prostega, sprejme takoj tovarna »Seta«, Tace n, št. Vid nad Ljubljano. 26.540-2

VOZ ZAPRAVLJIVCEK — dvosedezni polpomolna nov, lep naprejen, lahak, prodam. Naslov v ogl. odd. SP. 26.505-5

CE ZELITE PRODATI VAŠO PREPROGO, jo prinesite k nam, da jo uredimo in eventualno popravimo. — Stroške lahko poravnate tudi po prodaji.

CELOKOTNI OTROŠKI VOZICEK, predvojni material, prodam. Gosposvetska 13, soba 72. 26.585-5

VAJENČI DEKLE, stara 15 let, se želi izučiti šiviljske, pletilske ali frizerske stroke. Ponudbe pod »Obrite« na oglasnem oddelku SP. 26.570-3

DRŽAVNO TRGOVINSKO podjetje „Koloniale“ ODPRE V SOBOTO DNE 30. NOVEMBRA novo podružnico v Forijanski ulici 1

MATEVŽ ŽUŽEK posestnik Pogreb bo v soboto dne 30. novembra 1946 na pokopališču v Dvorski vasi. Velike Lašče, Kranj, Cleveland, 28. novembra 1946. JOŽE ŽUŽEK, katehet

CVETKA GERBAJS trgovska vajenka stara 17 let. — Pogreb bo v soboto ob 15. iz kapelice na Žalah. Ohranili jo bomo v trajnem spominu. Ljubljana, 28. novembra 1946.

ROKOPISE LAVRENTIŠTVA »Slovenskega poročevalca«. Ljubljana, Knaflijeva ulica št. 5/II. Telefon uredništva in uprave št. 31-26 do 31-26.

CELOKOTNI OTROŠKI VOZICEK, predvojni material, prodam. Gosposvetska 13, soba 72. 26.585-5

VOZ ZAPRAVLJIVCEK — dvosedezni polpomolna nov, lep naprejen, lahak, prodam. Naslov v ogl. odd. SP. 26.505-5

CELOKOTNI OTROŠKI VOZICEK, predvojni material, prodam. Gosposvetska 13, soba 72. 26.585-5

POPRAVLJANJE PREPROG LJUBLJANA, Mestni trg št. 15 TELEFONSKA ŠTEVILKA 28-94

VAJENČI DEKLE, stara 15 let, se želi izučiti šiviljske, pletilske ali frizerske stroke. Ponudbe pod »Obrite« na oglasnem oddelku SP. 26.570-3

DRŽAVNO TRGOVINSKO podjetje „Koloniale“ ODPRE V SOBOTO DNE 30. NOVEMBRA novo podružnico v Forijanski ulici 1

MATEVŽ ŽUŽEK posestnik Pogreb bo v soboto dne 30. novembra 1946 na pokopališču v Dvorski vasi. Velike Lašče, Kranj, Cleveland, 28. novembra 1946. JOŽE ŽUŽEK, katehet

CVETKA GERBAJS trgovska vajenka stara 17 let. — Pogreb bo v soboto ob 15. iz kapelice na Žalah. Ohranili jo bomo v trajnem spominu. Ljubljana, 28. novembra 1946.

ROKOPISE LAVRENTIŠTVA »Slovenskega poročevalca«. Ljubljana, Knaflijeva ulica št. 5/II. Telefon uredništva in uprave št. 31-26 do 31-26.

CELOKOTNI OTROŠKI VOZICEK, predvojni material, prodam. Gosposvetska 13, soba 72. 26.585-5

VOZ ZAPRAVLJIVCEK — dvosedezni polpomolna nov, lep naprejen, lahak, prodam. Naslov v ogl. odd. SP. 26.505-5

CELOKOTNI OTROŠKI VOZICEK, predvojni material, prodam. Gosposvetska 13, soba 72. 26.585-5

POPRAVLJANJE PREPROG LJUBLJANA, Mestni trg št. 15 TELEFONSKA ŠTEVILKA 28-94

VAJENČI DEKLE, stara 15 let, se želi izučiti šiviljske, pletilske ali frizerske stroke. Ponudbe pod »Obrite« na oglasnem oddelku SP. 26.570-3

DRŽAVNO TRGOVINSKO podjetje „Koloniale“ ODPRE V SOBOTO DNE 30. NOVEMBRA novo podružnico v Forijanski ulici 1

MATEVŽ ŽUŽEK posestnik Pogreb bo v soboto dne 30. novembra 1946 na pokopališču v Dvorski vasi. Velike Lašče, Kranj, Cleveland, 28. novembra 1946. JOŽE ŽUŽEK, katehet

CVETKA GERBAJS trgovska vajenka stara 17 let. — Pogreb bo v soboto ob 15. iz kapelice na Žalah. Ohranili jo bomo v trajnem spominu. Ljubljana, 28. novembra 1946.

ROKOPISE LAVRENTIŠTVA »Slovenskega poročevalca«. Ljubljana, Knaflijeva ulica št. 5/II. Telefon uredništva in uprave št. 31-26 do 31-26.

CELOKOTNI OTROŠKI VOZICEK, predvojni material, prodam. Gosposvetska 13, soba 72. 26.585-5

VOZ ZAPRAVLJIVCEK — dvosedezni polpomolna nov, lep naprejen, lahak, prodam. Naslov v ogl. odd. SP. 26.505-5

CELOKOTNI OTROŠKI VOZICEK, predvojni material, prodam. Gosposvetska 13, soba 72. 26.585-5

POPRAVLJANJE PREPROG LJUBLJANA, Mestni trg št. 15 TELEFONSKA ŠTEVILKA 28-94

VAJENČI DEKLE, stara 15 let, se želi izučiti šiviljske, pletilske ali frizerske stroke. Ponudbe pod »Obrite« na oglasnem oddelku SP. 26.570-3

DRŽAVNO TRGOVINSKO podjetje „Koloniale“ ODPRE V SOBOTO DNE 30. NOVEMBRA novo podružnico v Forijanski ulici 1

MATEVŽ ŽUŽEK posestnik Pogreb bo v soboto dne 30. novembra 1946 na pokopališču v Dvorski vasi. Velike Lašče, Kranj, Cleveland, 28. novembra 1946. JOŽE ŽUŽEK, katehet

CVETKA GERBAJS trgovska vajenka stara 17 let. — Pogreb bo v soboto ob 15. iz kapelice na Žalah. Ohranili jo bomo v trajnem spominu. Ljubljana, 28. novembra 1946.

ROKOPISE LAVRENTIŠTVA »Slovenskega poročevalca«. Ljubljana, Knaflijeva ulica št. 5/II. Telefon uredništva in uprave št. 31-26 do 31-26.

13. ŠTEVILKA ILUSTRIRANEGA TEDNIKA »TOVARIŠ« JE IZŠLA 7 SEH OSEM STRANI PRILOGE JE TISKANIH V BAKROTIŠKU POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 5.— DIN; MESEČNO 20.— DIN

»OBČE — RAD« VISOKO TELEFON ŠTEV. 18 TELEFON ŠTEV. 18 KUPI: 1 stroj za tanjšanje gornjega usnja, 1 stroj za pribijanje podplatov z lesenimi klini, 1 stroj za robljanje, 1 stroj za namizni šivalni stroj, 1 stroj za šivanje gorajih delov z motvozom, 1 stroj za zarezanje podplatov, 1 stroj za tanjšanje opetnikov, 1 stroj za šivanje podplatov, 1 stroj za pribijanje podplatov

Obvestilo ZVEZNI URAD ZA CENE je pod IV. št. 28.005/46 z dne 2. novembra 1. 1946. določil sledeče cene ZA KOŽE DIVJACINE:

DRŽAVNO PODJETJE S KOŽAMI IN TEKSTILIJAMI DIREKCIJA LJUBLJANA ZA ZBIRANJE KOŽ DIVJACINE OD LOVCEV JE POOBLASČENA ZA PRODOCJE VSE SLOVENIJE

Vsem prijateljem slovenske knjige Splošno znižanje produkcijskih stroškov je Slovenskemu knjižnemu zavodu omogočilo, da bo dal naročnikom svoje glavne knjižne serije namesto napovedanih sedem del v osmih knjigah ob dostanji naročnin in dosedanjih plačilnih pogojih tri knjige več.

Živel 29. november – dan rojstva nove Jugoslavije

Deklaracija o proglasitvi Federativne ljudske republike Jugoslavije

V teku 22 let obstoja Jugoslavije pred vojno njeni narodi niso mogli uresničiti svojih starih težej — narodne enakopravnosti in socialne pravice. Namesto da bi ustvarila njihovo bratstvo in enotnost na osnovi enakopravnosti, je neljudska vladavina hegemonistične klike ustvarjala med njimi vedno globlji prepada in medsebojni razdor. Tako politika zatiranja posameznih narodov in njihovega razdvajanja, kakor tudi brutalno politično in socialno nazadnjaštvo, ki so ga izvajale reakcionarne klike z monarhijo na čelu, je oslabil državo od znotraj in nasproti zunanjemu svetu, kar je pripeljalo do katastrofalnih posledic v času udara fašističnih sil v Jugoslavijo aprila 1941. V času aprilskega udara Nemčije in drugih fašističnih sil v Jugoslavijo ni imel Peter II. Karadjordjevič niti sposobnosti niti volje, da organizira odpor ljudstva proti okupatorju, temveč je pogeljal v inozemstvo ter narode Jugoslavije prepustil njihovi usodi. S svojim postopanjem v času narodno-osvobodilnega boja je Peter II. Karadjordjevič oslabil odpor ljudstva nasproti okupatorju. Z vsemi sredstvi je pomagal narodnim izdajalcem, ki so od 1. 1941 neprestano vodili boj proti narodno-osvobodilni vojski, odnosno proti osvobodilnemu gibanju ljudstva, ter so sedelovali z okupatorjem. Narodi Jugoslavije so se dvignili v boj proti fašističnim okupatorjem in domačim izdajalcem, čvrsto odločeni bratiti svojo neodvisnost in svobodo ter doprinesiti svoj del k splošnim naporom Združenih narodov proti skupnemu sovražniku.

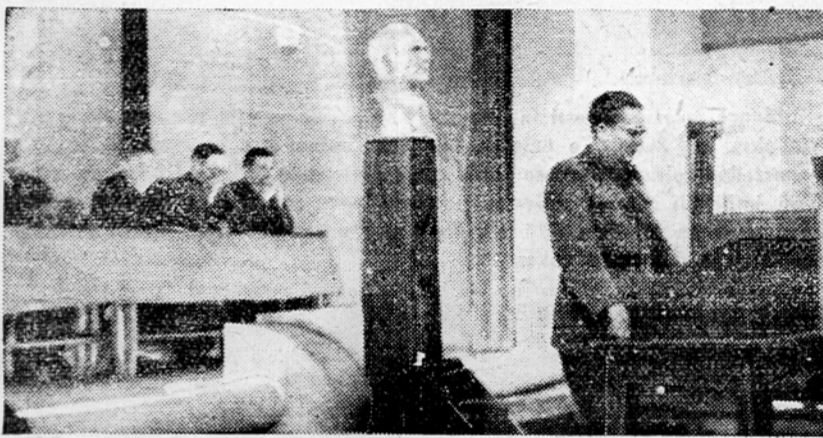
V štiriletnem boju so narodi Jugoslavije ustvarili svoje čvrsto bratstvo in enotnost. Oni so s krvjo in življenji svojih najboljših sinov ne samo premagali okupatorje in njihove domače sodelavce, temveč so odstranili vse ono, kar jih je v preteklosti razdvajalo. Trdno so odločeni, da ustvarijo tak notranji red, ki jim bo omogočil miren razvoj in uresničenje boljše in srečnejše bodočnosti. Narodi Jugoslavije so se tako v delu med prvo in drugo svetovno vojno kakor tudi v dobi štiriletnega osvobodilnega boja prepričali, da je bila monarhija največja zapreka za ustvaritev nove Jugoslavije, bratske demokratične skupnosti enakopravnih narodov. Prepričali so se, da je monarhija tudi glavni krivec za vse postopanje neljudskih režimov, tako pred vojno, kakor tudi za ono, kar so morali narodi prenesti od domačih izdajalcev, ki jih je podpirala monarhija. Na temelju tega in v soglasju s svobodno izraženo voljo vseh narodov Jugoslavije je Ustavodajna skupščina na skupni seji Zvezne skupščine in Skupščine narodov sklenila in sklepala v imenu ljudstva in na temelju zakonitih odločb obeh domov:

1. Demokratična zvezna Jugoslavija se proglašajo za ljudsko republiko pod imenom Federativna ljudska republika Jugoslavija, Federativna ljudska republika Jugoslavija je zvezna ljudska država republikanske oblike, skupnost enakopravnih narodov, ki so svobodno izrazili svojo voljo, da ustanovijo združeni in Jugoslaviji.

2. S to odločbo se v imenu vseh narodov Jugoslavije končno ukine monarhija v Jugoslaviji, Petru II. Karadjordjeviču z vso dinastijo Karadjordjevičev pa se odvzamejo vse pravice, ki so pripadale njemu in dinastiji Karadjordjevičev.

V Beogradu, glavnem mestu Federativne ljudske republike Jugoslavije, dne 28. novembra 1945.

Objavljeno v Beogradu 29. novembra 1945 ob 17.23 uri.

Maršal Tito govori na II. zasedanju AVNOJ-a v Jajcu

II. zasedanje AVNOJ-a

29. nov. 1943. je bilo v osvobodjenem mestu Jajcu zgodovinsko drugo zasedanje AVNOJ-a. Skupščini je prisostvovalo 240 poslancev iz vseh delov Jugoslavije. Razen važnih sklepov je bila sprejeta in izdana tedaj tudi deklaracija, ki jo ponatiskujemo.

V dveh in pol letih nepretrgane narodno osvobodilne borbe proti okupatorju in njegovim pomagačem so narodi Jugoslavije dosegli velike in odločilne uspehe tako v notranje-političnem kakor v zunanje-političnem pogledu. Po vsakem sovražniškem poskusu, da bi zadušili Narodno osvobodilno vojsko, se je naša vojaška sila povečala in strokovno izpopolnila. Čim bolj se je naš sovražnik trudil, da bi zadušil osvobodilno gibanje naših narodov, tem bolj so se ljudske množice združevale v tem gibanju okrog Vrhovnega štaba in proslavljenega voditelja tovariša Tita, okrog Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije in okrog nacionalnih, političnih predstavništev posameznih narodov Jugoslavije. Naš osvobodjeni teritorij se je stalno večal, rasle so materialne rezerve in se povečali viri preskrbe za našo Narodno osvobodilno vojsko in prebivalstvo. Vzporedno s tem so se razvijali organi narodne oblasti in razni pomožni gospodarski in upravni organi.

Priznanje velikih uspehov naše narodno osvobodilne borbe v inozemstvu na eni strani, a na drugi popolno razgaljenje izdajalske vloge begunske vladave so postavili pred vodilne organe našega narodno osvobodilnega gibanja povsem nove naloge. Nastala je potreba, da se vsi ti uspehi sistematično utrdijo in izkoristijo za nadaljnje uspešno vodstvo naše narodno osvobodilne borbe.

V zvezi s temi dejstvi je Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije na svojem drugem zasedanju 29. novembra 1943 ugotovil:

I.

1. Dve in pol leta naše narodno osvobodilne borbe sta vsemu svetu dokazali, da so ljudske množice Jugoslavije krenile odločno in kreple na pot obojevoljnega odpora proti okupatorjem, pot, ki jo je našim narodom pokazala Komunistična partija Jugoslavije in po kateri so skupno z njo šle tudi vse res domoljubne sile in politične skupine naših narodov. Ogromna večina

ljudskih množic Jugoslavije se je uvrstila v vrste narodno osvobodilnega gibanja in aktivno podprla svojo Narodno osvobodilno vojsko. Vse to velja za vse narode Jugoslavije. S svojo aktivnostjo v narodno osvobodilnem gibanju so ljudske množice Jugoslavije jasno in glasno izrazile svoj protest proti izdajalcem, reakcionarjem in špekulantom doma in v inozemstvu, ki so se z nasiljem in prevaro držali na oblasti in stari Jugoslaviji in ki sedaj ponovno poizkušajo, da bi se dokopali na oblast z izdajo, prevaro in špekulacijo in se pri tem opirajo na najreakcionarnejše kroge. Toda vsi poskusi ne morejo skriti dejstva, da je bil med narodno osvobodilno borbo ustvarjen popolnoma nov odnos političnih sil v naši državi in da mora ta novi odnos sil najti izraza tudi v njeni upravi in v državnem vodstvu.

2. Eden najvažnejših virov sil naše narodno osvobodilne borbe je dejstvo, da sta narodno osvobodilno gibanje narodov Jugoslavije in njegova Narodno osvobodilna vojska zrasla iz osvobodilnih gibanj vseh naših narodov. Za borbo proti okupatorjem narodov Jugoslavije niso bili potrebni nikakoli predhodni sporazumi o enakopravnosti itd. Zgrabili so za orožje, začeli osvoboditi svoje ozemlje in so si s tem ne samo dobili, ampak tudi zavarovali pravico do samoodločne vključitve do ocepitve ali združenja z drugimi narodi. Vse sile, ki sodelujejo v narodno osvobodilnem gibanju, priznavajo našim narodom te pravice že od prvega dne. Prav zaradi tega so se narodi Jugoslavije še tesneje povezali v skupni borbi. V dveh letih in pol herojske borbe proti okupatorjem in njihovim pomagačem so bili iz narodnih množic Jugoslavije izkoreninjeni ostanki velebrške hegemonistične politike, razbiti vsi poskusi, da se naši narodi razdvoje z medsebojnim sovražtvom in neslogo, a istočasno so bili premagani tudi ostanki reakcionarne separatizma. Tako so bili ustvarjeni ne samo materialni in politični, ampak tudi vsi moralni pogoji za ustvaritev bodoče bratske, demokratične, federativne skupnosti naših narodov, nove Jugoslavije, zgrajene na enakopravnosti njenih narodov. Danes, ko stojimo pred končnim izgonom okupatorjev iz naše domovine, narodi Jugoslavije prav zaradi tega upravičeno zahtevajo,

da se vzpostavi takšno državno vodstvo, ki bo po svojem sestavu in programu jamstvo, da bo vsem narodom Jugoslavije tudi zares zagotovljena resnična enakopravnost v federativni Jugoslaviji.

3. Uspehi naše narodno osvobodilne borbe so poneli v svet slavo naših narodov, razbili goljufive predstave, ki so jih ustvarili sovražniki naših narodov, in so močno utrdili mednarodne politične pozicije Jugoslavije in njenih narodov. Vse sile antihitlerjevke bloka so danes že priznale velik delež naših narodov v splošni borbi proti fašističnim osvajačem. Toda to še ni dovolj. Upravičeno lahko narodi Jugoslavije zahtevajo od zaveznikov in vseh prijateljev, da ne priznajo samo njihove borbe proti okupatorjem, ampak tudi njihovo svobodno demokratično voljo. Upravičeno lahko zahtevajo, da se izdajalski begunski vladi in klici okrog nje ukine podpora, ki jo ponekod v inozemstvu še uživa. Istočasno narodi Jugoslavije upravičeno zahtevajo, da zavezniki priznajo in spoštujejo organe njihove narodne oblasti, ki so vznikli iz dosedanje borbe.

4. Medtem ko so narodi Jugoslavije dve in pol leta pošli zemljo svoje domovine s svojo krvjo, da bi jo osvobodili osvovrženih okupatorjev, je reakcionarna ubežna klika v inozemstvu, ki se imenuje »jugoslovanska vlada«, storila vse, da bi iztrgala orožje iz rok naših narodov. Z lažmi in klevetami je skušala obrniti naše narode s poti borbene enotnosti, bratskega sodelovanja in sloge, s poti graditve nove bratske skupnosti. S pomočjo svojih agentov, predvsem Draže Mihajloviča, je ta vlada sistematično organizirala bratomorno vojno v vseh deželah Jugoslavije, a istočasno vrgla odgovornost za to na narodno osvobodilno gibanje. Ona nosi vso odgovornost za zločine in pokolje, ki so jih in jih še vršijo četniške bande, ki uradno nosijo ime »jugoslovanska vojska v demovini«. Istočasno je skušala zaneti sovraštvo med narodi Jugoslavije in jih nahujskati na medsebojno klanje. V tem izdajalskem poslu se je tako imenovana vojska te »vlade« — Mihajlovičevi četniki, povežala na življenje in smrt z okupatorji in postala najmočnejša opora fašističnih osvajačev v borbi proti našim narodom. Ta »vlada« je bila v procesu stalnega razpadanja. V njeni sedanjosti sestavi so ostali najbolj zagrizeni velebrski elementi, na čelu z Dražo Mihajlovičem in Petrom Živkovičem, čeprav ta formalno ni član vlade. To je vlada odkrite bratomorne vojne, vlada soviništnega terorja, v službi fašistov in okupatorjev, izrazito protidemokratska vlada, ki zavestno dela na razbijanju in razkosanju Jugoslavije. Zaradi tega narodi Jugoslavije upravičeno zahtevajo, da se taki vladi v inozemstvu tudi formalno odvzame pravica, da bi jih še predstavljala.

5. Skupno z vladno nosi odgovornost za izdajalsko politiko, ki je naperjena proti osnovnim interesom narodov Jugoslavije, tudi reakcionarna protinarodna monarhistična klika. Velebrske in druge reakcionarne klike so v imenu kralja Petra in monarhijske organizirale in vršile najbolj podle zločine nad lastnim narodom. Kralj Peter je zastavljal vso svojo avtoriteto, in podprl te izdajalske zločinske posle. Zgodil se je edinstven primer izdajstva v zgodovini: kralj je vrhovni komandant izdajalskih četniških band Draže Mihajloviča, ki so sestavljali del okupatorske vojske, s katero se naši narodi tolčejo na življenje in smrt. Ker so propadli vsi protinarodni poskusi reakcionarnih izdajalcev, so postali kralj in monarhija zadnje zatočišče, center vseh protinarodnih klik. Pod praporom kralja in monarhije se vršijo najbolj gnusna izdajstva in najbolj strašni zločini nad našim na-

rodom. Zato je upravičena zahteva naših narodov, da se tudi do kralja in monarhije zavzame stališče, ki ustreza njihovim odnosom do narodno osvobodilne borbe.

II. Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije izraža v imenu vseh narodov Jugoslavije, katere predstavlja kot njihov vrhovni zakonodajni predstavniški organ, toplu čustva prijateljstva, ki jih narodi Jugoslavije gojijo do narodov Zveze sovjetskih socialističnih republik, Velike Britanije in Združenih držav Amerike kakor tudi čustvo občudovanja in priznanja herojski borbi in slavnim zmagam Rdeče armade na vzhodni fronti in zavezniki kopnih, pomorskih in zračnih sil nad fašističnimi osvajačji. Narodi Jugoslavije cenijo vse znake, ki kažejo, da se v zavezniki državah danes vedno bolj pravilno ocenjuje borba, ki jo naši narodi vodijo že dve leti in pol, ter vloga, ki jim pripada v skupni borbi svobodoljubnih narodov proti fašistični kugi.

Narodi Jugoslavije so hvaležno sprejeli prvo pomoč v vojaškem materialu, opremljeni in hrani, ki jo izkazujejo zavezniki. Z veseljem pozdravljajo vzpostavitev direktnih zvez med glavnim štabom zavezniki oboroženih sil srednjega vzhoda in Vrhovnega štaba Narodno osvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije, ki so omogočili začetek bratskega vojaškega sodelovanja med silami Narodno osvobodilne vojske in zavezniki oboroženih sil.

Narodi Jugoslavije so z veseljem sprejeli in pozdravili sklepe moskovske konference predstavnikov vlad Zveze sovjetskih socialističnih republik, Velike Britanije in Združenih držav Amerike, ki zagotavljajo vsem narodom pravico, da sami, po svobodno izraženi volji rešijo vprašanja svoje notranje države in ureditve. Ti sklepi so največjega pomena tudi za narode Jugoslavije, ki so s svojo uporno osvobodilno borbo pokazali voljo in pripravljenost, da svojo skupno domovino sami zgradijo na novih temeljih resnične demokracije in enakopravnosti narodov.

Narodi Jugoslavije bodo nadaljevali in še povečali svoje napore za dokončno in popolno zmago nad fašističnimi osvajačji in tako izpolnili svojo dolžnost, ki jo čutijo do skupne stvari, za katero se borijo vsi svobodoljubni narodi sveta. Zato tudi pričakujejo, da bodo njihovi napor in delež, ki ga s svojo borbo in žrtvami doprinašajo za to skupno stvar, pravilno cenjeni in da bodo zavezniki vlade v interesu skupne stvari s svojimi bodočimi stališči olajšale narodom Jugoslavije, da bodo lahko izpolnili svojo veliko dolžnost, ki so jo prostovoljno vzele na svoja ramena.

III. Ustrezno tem dejstvom je Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije kot najvišje in edino resnično predstavništvo volje vseh narodov Jugoslavije

sklenil:

1. da se Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije konstituirajo v vrhovni zakonodajni in izvršni predstavniški organ Jugoslavije kot vrhovni predstavnik suverenosti narodov in države Jugoslavije kot celote, in da se postavi Nacionalni komite osvoboditve Jugoslavije kot organ z vsemi lastnostmi narodne vlade, preko katerega bo Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije izvrševal svojo izvršno funkcijo;

2. da se izdajalski ubežni »vladki« odvzamejo vse pravice zakonite vladave Jugoslavije, da bi še naprej predstavljala narode Jugoslavije kjer koli in pred komer koli;

3. da se pregledajo vse mednarodne pogodbe in obveznosti, ki so jih sklenile v imenu Jugoslavije ubežne »vlade« v inozemstvu, da se

Med največje uspehe, ki so jih narodi Jugoslavije dosegli v tej osvobodilni borbi, spadajo brez dvoma odloki drugega zasedanja Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije. Ti odloki pomenijo prvi preokret v procesu osvobodilne borbe. Postavljeni so prvi temelji za izgradnjo nove, srečnejše Jugoslavije s pravičnejšo ureditvijo, ki jamči našim trpinčenim narodom boljše in srečnejšo bodočnost: ureditev, ki sloni na nacionalni enakopravnosti, bratski slogi in socialni pravičnosti. Ti odloki so izraz težej vseh naših narodov in zato jih s tolikim navdušenjem pozdravljajo narodi Jugoslavije.

TITO (1944)

prekličajo ali ponovno sklenejo ali odobrijo; mednarodne pogodbe in obveznosti, ki bi jih v bodoče eventualno še sklenila ubežna tako imenovana »vlada«, se ne priznajo;

4. da se Jugoslavija zgradi na demokratičnem federativnem načelu kot državna skupnost enakopravnih narodov;

5. da se vsi ti pogoji formulirajo v posebnih odlokih AVNOJ-a.

V Jajcu, dne 29. novembra 1943.

Za Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije:

Predsednik: Dr. Ivan Ribar, l. r. Sekretar: Rodoljub Čolaković, l. r.

V Jajce in v Beograd

Ko smo odhajali na dolgo pot v Jajce, se je delal pravi poznojesenski roski večer in bolj kot ne sta se ponujala dež in sneg. General Jaka Avšič je še enkrat prešel to svojo armado in odšli smo, razvrščeni v gosjem reu, kot je bila šega in postava vseh prvih partizanskih maršev. V naših krajih se je takrat velika nemška ofenziva šele unesla in Bela Krajina, srce in duša našega partizanskega življenja, je ostala svobodna. Kako je onkraj Kolpe in še globlje na Korduku, Baniji, Krajini in Bosni, nismo vedeli. Jaso je bilo vsakemu samo to, da je treba priti, saj nas je klical AVNOJ, Vrhovni štab, Tito. Danes se prav vsak z nasmehom spominja te dolge poti in ko si znanci obujamo spomine na njo, je veliko smeha, da celo dobrodrušnih zbadljivk. Takrat pa nam je bilo zelo malo do smeha in bolj ali manj nas je skrbelo vso pot, kako bo šlo. Saj je to pač res, da nam je vsem skupaj šlo večkrat za glavo in da smo imeli pač srečo.

Pot ni bila navadni partizanski marš, kajti vsak od nas je poleg tega, da je bil partizan in pod komando samega generala, nosil s seboj še važno pooblastilo Kočevskega zbora odposlancev, da sme in mora zastopati na drugem zasedanju AVNOJ-a slovenski narod. Velika in častna dolžnost prvih slovenskih poslancev v zgodovini je to bila in vsak se je tega zavedal. Kočevski zbor nas je pooblastil in poslal na pot, temu smo bili tudi odgovorni za svoje delo.

Ze prvo zasedanje AVNOJ-a v Bihacu je dosledno združilo vse osvobodilne sile jugoslovanskih narodov in tako postala najvišje politično predstavništvo narodov Jugoslavije, ki je skupaj z Vrhovnim štabom vodilo narodno osvobodilno. Dogodki po Bihacu pa so pokazali, da je samo to že premalo, kajti borecni se jugoslovanski narodom je treba vsestransko zagotoviti svobodo, pravo demokratičnost, boljše bodočnost. Postene ljudske množice so že vsesplošno začele gledati v četnike, beli in plavi gardi samo to, kar so te tolpe dejansko tudi bile: slepe orožje okupatorja, ki edino z njim morejo živeti in ki bodo za to tudi z njim propadle. V inozemstvu je bila razbita in postavljena na sramoletni steber laži, prevar in nesramnosti proslula legenda o »gorskem carju Mihajloviču, s kapitulacijo Italije so propadli od fašistov podpirani domači izdajali, ljudske množice same so razoroževale bežečo italijansko armado in orožje izročale edinim in resničnim borecem za svobodo, Titovim partizanom. Doma in drugod je postalo jasno, kdo se bori, zakaj se bori in kdo izdaja in zakaj izdaja.

Dani so bili torej vsi pogoji, da vodstvo nove Jugoslavije izreče končno besedo o izdajalcih v inozemstvu, o begunski vladi, o kralju, pokazale so se potrebe, da se država notranje uredi tako, da bo odgovarjala demokratičnim in narodnostnim težnjam jugoslovanskih narodov, prišel je torej čas, ko je mogel AVNOJ iz samo najvišjega političnega predstavništva

prejti v najvišje zakonodajno telo nove Jugoslavije. Titova vojska ni bila več skupina divertantov, postala je armada, spoštovanja vreden vojaški zaveznik velikih zaveznikiških armad.

In da se vse to potrdi in se tako uresniči, zato so poslali jugoslovanski narodi v Jajce svoje izvoljene odposlance. Lepo je mesto Jajce s svojimi čudovitimi slapovi, starimi kulami in turškimi grobovi, na katerih stoje taki spomeniki, kot bi rasle iz zemlje neke posebne vrste gobe. Lepa je bila cesta ob Vrhasu in mesto samo je bilo zvečer, ko smo se pripeljali, še dokaj razsvetljeno, čeprav je tekla fronta sama ne daleč od mesta, v okolici sami pa so se kilatili četniški odredi.

Tita smo videli takoj drugi dan in segli smo mu v roko. Vesel nas je bil, saj smo prišli od najbolj daleč in dobro je že vedel, kako in po kakšnih poteh. To mora se danes priznati vsak in ne bo pozabil do smrti, da smo se počutili, odkar smo se srečali s Titom in slišali njegove besede, kot doma in da se nam ni več dosti zdelo, da divja še vojna, čeprav so Jajce samo dan za dnem in uro za uro preletavili sovražni avioni in se je streljanje težkega topništva slišalo prav ob blizu.

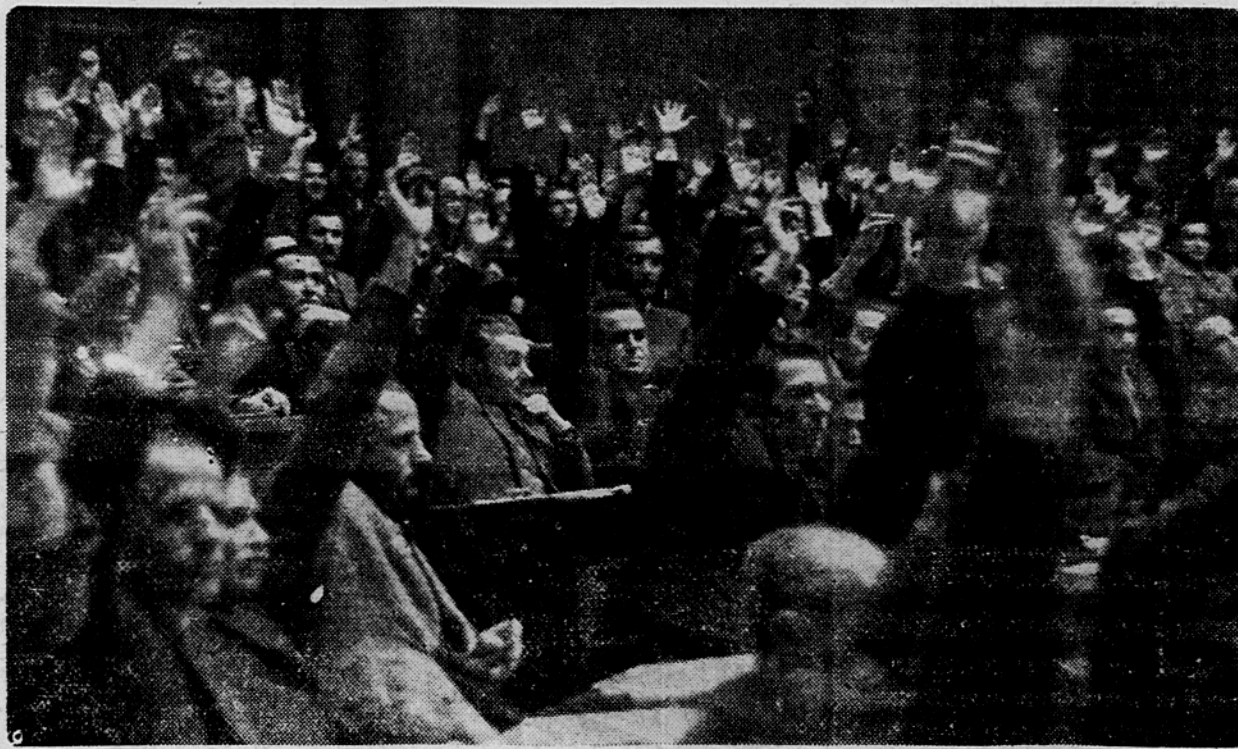
Zato, ker bi sovražnik mesto prav lahko bombardiral, se je slavno in zgodovinsko zasedanje drugega AVNOJ-a vršilo ponoči, od nekako sedmih zvečer do šestih jutraj. Pred morebitnimi nenadnimi sunki sovražniških edinic je mesto varoval celoten prvi proletarski korpus, najboljša partizanska edinica, AVNOJ, sestavljen iz izvoljenih odposlancev vseh jugoslovanskih narodov, je kot najvišji zakonodajalec nove Jugoslavije odločil: 1. uzakonitev ljudske oblasti, ki je nastala in se razvijala med narodno osvobodilno borbo kot edino in nepreklono najvišjo oblast, 2. nova Jugoslavija je zvezna država, ki jo tvorijo njeni narodi, Srbi, Hrvati, Slovenci, Črnogorci in Makedonci in 3. obsoja se reakcija doma in v tujini, kralju se prepoveduje povratek v domovino, o republiku ali monarhiji pa se bodo izrekli jugoslovanski narodi po osvoboditvi.

V Jajcu je bilo torej postavljenih troje osnovnih kamnov nove Jugoslavije: Jugoslavija je in bo demokratična država, Jugoslavija je zvezna država in obračuna se s kraljem in preteklostjo. Mogočne in silne stvari so to in nič čudnega ni, če je 29. november naš največji praznik, rojstni dan nove Jugoslavije.

Vsakemu je znano, da so po teh velikih sklepih sledili še težki, pa tudi uspešni polni dnevi. Ni miroval ne zunanji, ne domači sovražnik in Titova armada, katere zmagovitemu in nepremagljivemu komandantu je drugi AVNOJ na predlog slovenske delegacije podelil naslov maršala Jugoslavije, je šla po novih poteh svojih zmag, pa tudi neverjetnega trpljenja, žrtve in samopremaganja. Bilal se je konec vojne, bližala se je zmaga in prišel je veliki maj 1945. Partizani maršala Tita so prepevali po Trstu, podili fašistično, četniško in domobransko svojat preko Soče in preko nepreklono slovenskih Brd tja v Furlanijo in Titovi partizani so postavili častno stražo ob vojvodskem prestolu na Gosposvetskem polju. Prišel je mir, svoboda, novo delo, obnova, dokončna izgraditev državne oblike. Prišlo so volitve 11. novembra lanskega leta in volivcem, pravim in iskrenim državljanom nove Jugoslavije, ni bilo neznanu, da z izvolitvijo svojih poslancev obenem tudi glasujejo za republiko.

Od ljudstva izvoljeni poslanci smo lansko leto v teh dneh odpotovali v Beograd. Izpolnile so se Titove besede, ki jih je dejal ob zaključku AVNOJ-a: Na svidenju v Beogradu! Drugačnja je bila ta naša pot v Beograd kot ona takrat v Jajce. Velika in okrašena lokomotiva na ljubljanskem kolodvoru, godba, znanci in prijatelji, volivci. Drugače kot takrat na Rogu, ko je padala že noč in je samo malo manjkalo, da ni začelo snežiti ali vsaj deževati. Le eno je bilo isto: vsi smo imeli poverilnice, zaupanje in naročilo svojega naroda — dovršite dokončno obliko naše velike zvezne domovine Jugoslavije.

Mesto preproste dvoranje v Jajcu so nas v Beogradu sprejeli mogočni prostori Ljudske skupščine. Da pa bi bil poudarjen spomin na veliko avnoj-

Ljudski poslanci v Ustavodajni skupščini glasujejo za Republiko

Nadaljevanje na 4. strani

V Jajce in v Beograd

Nadaljevanje s 3. strani

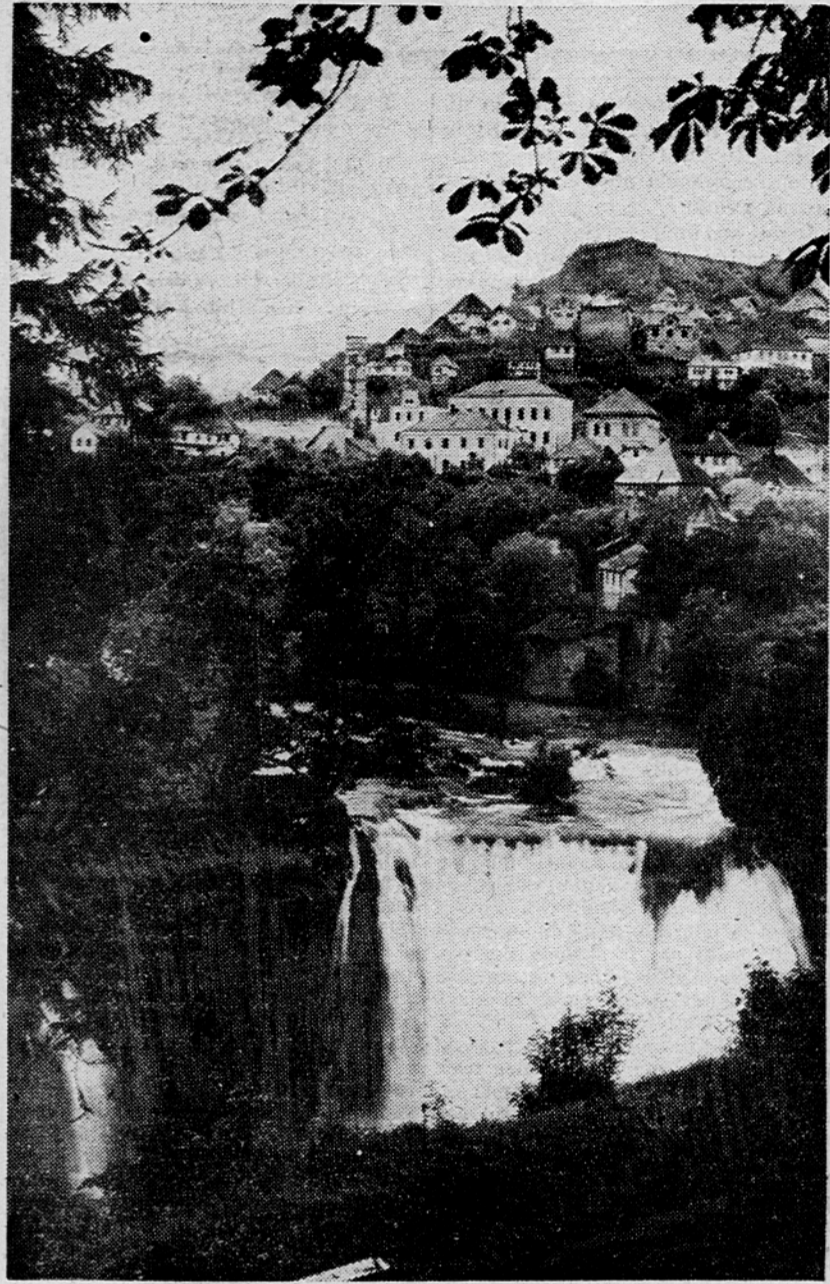
sko zasedanje, se je zasedanje pričelo opolnoči.

Z navdušenjem, zvesti naročilu svojih volivcev so poslanci glasovali za republiko. Glasovanje je bilo poimenovano, in vsak poslanec je svoj za republiko potrdil tudi s svojim podpisom. Nepozabni so bili prizori, ko so v imenu svojih volivcev potrjevali s podpisom svoj zračni maršal Tito, Kardelj, Kidrič, delavci, generali, kmetje, poslanci, narodi Jugoslavije. Grobna tišina je nastala, ko smo čakali razglasitve glasovanja. Počasi in umerjeno je bral predsednik: vsi poslanci so glasovali za republiko. Takrat je oživela dvorana in se kot takrat v Jajcu, dolgo, dolgo ni mogla pomiriti. Jugoslavija je postala republika.

Zunaj parlamenta so sprejemali potek zgodovinske seje jugoslovanski narodi po radiu. Na beograjskih ulicah

vzklikov, petja, veselja, plesanja in velike sproščenosti ni bilo ne konca ne kraja. V noč so švigale rakete, razstrelki mogočnih beograjskih stavb so bili mogočni slapovi umetnega ognja, visoko na nočnem nebu so krožili avioni in v očeh starih partizanskih borcev so se svetile solze. Grobovi tisočeri in stotisočeri padlih borcev in junakov so dobili svoje zadoščenje: besede obljube in želje so postale resnica in ni bil zastoj noben partizanski marš, nobena borba, nobena prečeta noč, ozebljene in okrvavljene noge, rane in smrt.

Zavedajmo se torej vse velike in globoke vsebine našega največjega praznika. Ni to praznik, ki bi nam ga kdo vsilil, temveč je to dan, ki smo si ga ustvarili sami. Ni nastal za zeleno mizo, rodilo ga je bojno polje, trpljenje in veliko vstajenje Titovih narodov. Dr. Metod Mikuž.

Jajce, mesto, kjer se je vršilo II. Zasedanje AVNOJ-a

Slovensko ljudstvo proslavlja proglastitev Republike

Ko je bila pred letom dni 29. novembra ob 17. uri 23 minut proglašena Federativna ljudska republika Jugoslavija kot zvezna ljudska država republikanske oblike, in kot skupnost enakopravnih narodov, ki so svobodno izrazili svojo voljo, da ostanejo zedinjeni v Jugoslaviji, je tudi slovenski narod zajel mogočen val navdušenja in veselja. Dobojevan je bil zgodovinski boj slovenskega naroda, to je tisti trenutek čutilo ljudstvo v globini svojega srca. »Živela republika!« je prekipelo iz vseh src in duš. V Ljubljani, Mariboru, Ptuj, Novem mestu, Murski Soboti, po vseh mestih, trgih in vaseh so se zlivale množice ljudstva v nepregledne povorke. Ognjeno morje bakelj, luči in zvezd je valovilo po ulicah, trgih in cestah. Tisti novembrski večer je izpremenil slovensko zemljo v kipečo radost zgodovinskega zmagoslavlja. Padli so okovi tiranije, prosto so zadihala pljuča slovenskega ljudstva, srca so zadržala v slutnjah nove perspektive, ki jo riše in daje narodom nove Jugoslavije resnična ljudska demokracija.

»Živela republika!« je ognjeno sijal velikanski napis z ljubljanskega gradu. Pod njim je prepevala, vriskala, plesala in vzklikala vsa Ljubljana, odeta v morje zastav, luči in napisov, cvetja, vencov in podob. Takšna Ljubljana še ni bila nikoli v svojem življenju. Nad njo je sijal en sam krik, ena sama beseda, ki je tisti hip vsakomur povedala prav vse: »Republika!« Na ustnicah je drhtela ta beseda, sijala v očeh. Znanci in neznanci so si segali v roke, se objemali in si z eno samo besedo povedali vse, čuteč in se zavedajoč, da pomeni ta beseda poslednji novo, lepo in srečno življenje slovenskega naroda v demokratičnem sožitju z drugimi narodi Jugoslavije.

Po hribih za vasmi, po gorskih vršičah in po planinah so tisti novembrski večer zarezali veličastni kresovi. Kmečko delovno ljudstvo jih je prilaglo za rojstni dan svoje republike. Naše slovenske vasi, tihе in spokojne ob jesenskih večerih, so bile ta večer žive in razgibane. Po naših kmečkih domovih se je ta večer porajal v srečnih kmečkih ljudi čudovit občutek nečesa novega, velikega, komaj dojemljivega. »Živela republika!« se še nekoliko nevarno vzklikale kmečke ustnice, toda

v srečih je že pognala brst republikanskega občutka, republikanske zavesti. Fantje in dekleta so peli po vaseh. Republika jim prinaša novo življenje, ko ne bo več stiske in reve za zemljo, za delo, za ljubezen, za družino. Novo življenje, ko bo pravica delovnega človeka navisja zapoved, ukaz in dolžnost. »Naj živi republika!« je šlo od vasi do vasi, vse do zadnjih samotnih kmetij, ki so ta večer s stoterimi kresovi s hribov pozdravljale dolince, združene z njimi v radosti velikega dneva.

Industrijski in delavski centri so ta večer slavili svojo veliko zmago. Delavski razred je z republiko slavil zmago svoje velike in težke borbe, v kateri je dal brez števila žrtev že v stari protiljudski Jugoslaviji in potlej v narodno osvobodilnem boju. Kranj, Jesenice, Trzin, Kamnik, Trbovlje, Zagorje, Celje, Maribor in drugi centri so ta večer peli in vriskali v radosti in ponosu. Bataljoni in bataljoni delavcev in delavk so zagrnili vse ceste in ulice. V lučih, zastavah in napisih so ob tej veliki uri rojstva republike zastavili svoje delo, da iz svobodnega in veselega srca vzkliknejo in nazdravijo republiko, potlej pa z novo močjo spet poženejo v tek stroje za lepše življenje delovnega ljudstva v Titovi Jugoslaviji.

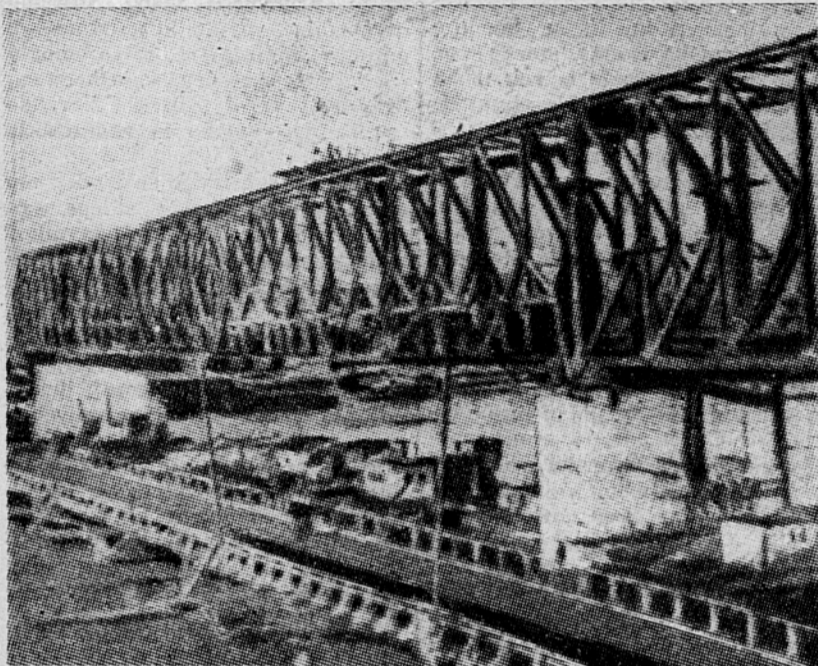
Rojstvo republike so tisti večer pozdravljali tudi kresovi z Nanosa, Snežnika, Učke gore, kraških hribov, izza Soče, od Trsta in Istre. Zakaj tudi v srečih bratov in sestra, ta hip še odrezanih od skupne domovine, se je ta večer rodila republika, da bodo z njo poslednji živeli in se zanj borili, dokler ne bodo tudi njim odprta vrata vanjo, dokler tudi oni ne bodo z brati in sestrami pod eno streho dihali svoje skupno svobodno življenje. S Triglavom je žarelo osem velikih kresov na Primorskem in Koroski, v Soško dolino, v Ziljo, Ročce in Labud.

Tisti večer je vse slovensko ljudstvo tokraj in onkraj meja vzklikalo in nazdravljalo republiko, svesto si svoje velike zgodovinske zmagе, ko so za vselej padli okovi in pognali brsti novega življenja. Ta večer je delovno ljudstvo do kraja na znotraj in na zunaj pokopalo svoje veliko zgodovinsko gorje in z vzkliki »Živela republika!« pričelo novo življenje.

Svobodno ljudstvo si s svojimi lastnimi silami gradi boljše in lepše življenje

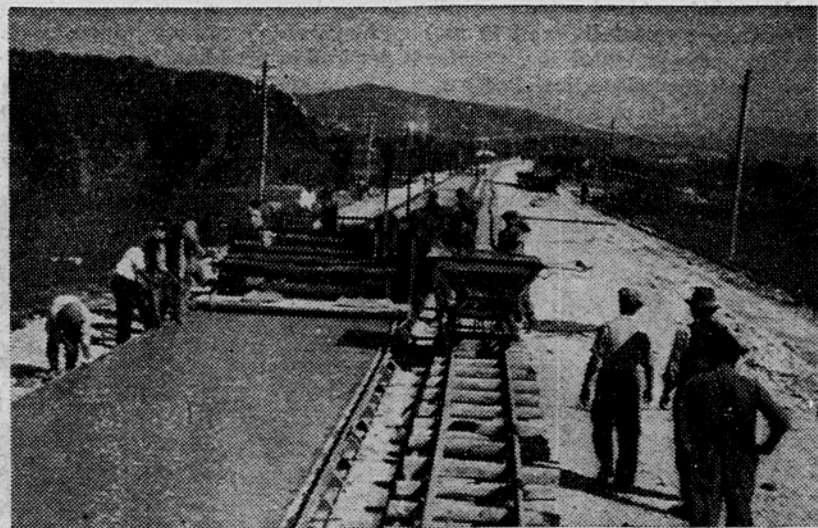
Velik delež k izgraditvi naše države je prispevala mladina Jugoslavije z gradnjo proge Brčko—Banovići. V 190 dneh je 223 mladinskih brigad v treh izmenah s skupaj 62.000 mladinci in mladinkami zgradilo 90 km dolgo mladinsko progo z vsemi objekti. Med drugim so mladi graditelji v tem kratkem času zgradili tri predore, 23 mostov, 97 propustov in so poleg tega izven programa pričeli graditi okrog 200 visokih zgradb. Mladinska proga je življenjskega pomena za razvoj našega gospodarstva, ker bo omogočila razvoj velikih rudnikov premoga Titov v Banovičih, ki bodo oskrbovali znaten del naše industrije s premogom.

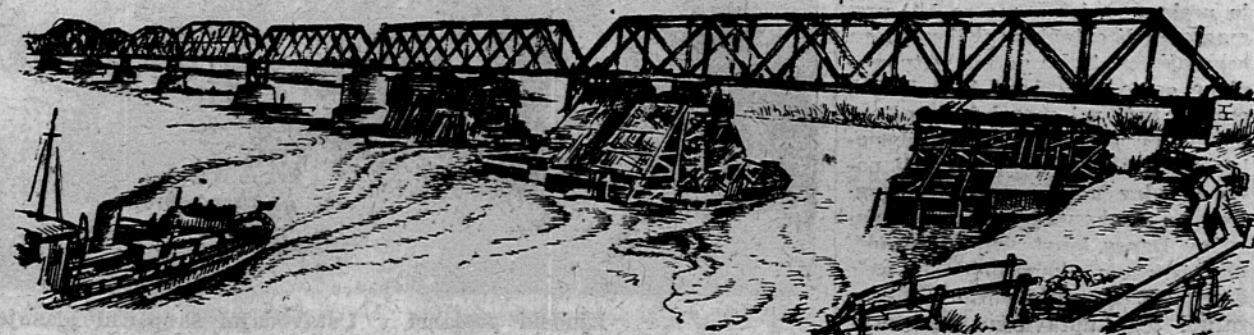
Z ogromnimi napori so delavci in tehniki sredi preteklega zime obnovili veliki železniški most čez Donavo pri Novem Sadu, ki je bil izročen prometu letos 20. januarja. S tem je bila vzpostavljena železniška zveza Bačke s Srbijo in ostalimi ljudskimi republikami, obenem pa je bil omogočen dovoz živil iz Vojvodine. Skoraj istočasno je bil zgrajen veliki železniški most čez Savo, ki veže Zemun z Beogradom.

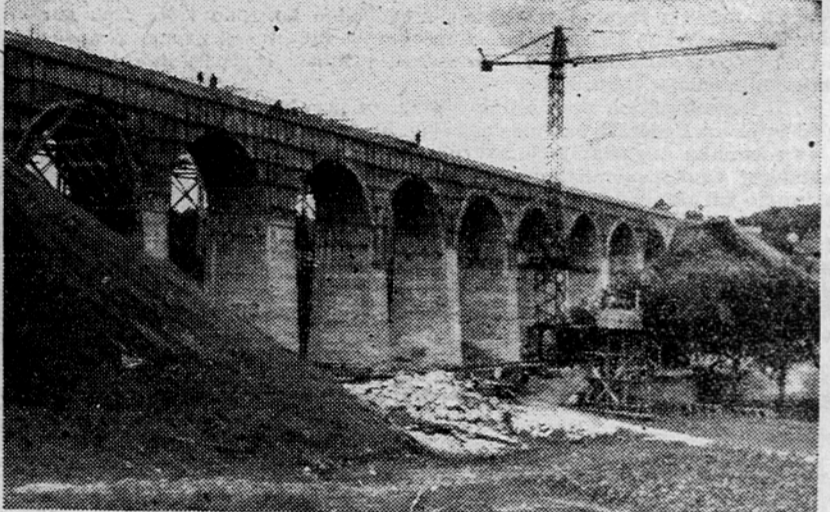
Zgradili bomo moderne ceste po vsej državi, ki bodo usmerjale razvoj rastočega gospodarskega življenja. Ena takšnih življenjsko važnih prometnih poti bo moderna cesta Maribor—Trst. 4. maja letos so pričeli z deli na prvem odseku projektirane ceste Ljubljana—Ježica. Z združenimi delovnimi napori delavcev, delovnih protovoljcev in mladinskih brigad je bilo 30. septembra že končano osrednje tlakovano cestišče.

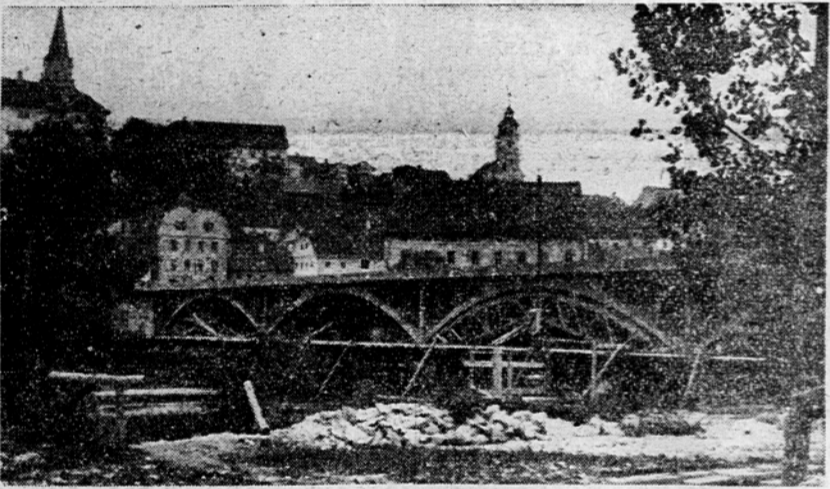
Dela na drugem odseku ceste Maribor—Trst: Ljubljana—Vrhnika so v polnem razmahu. Cestišče na tem odseku bo v vsej dolžini betonirano.

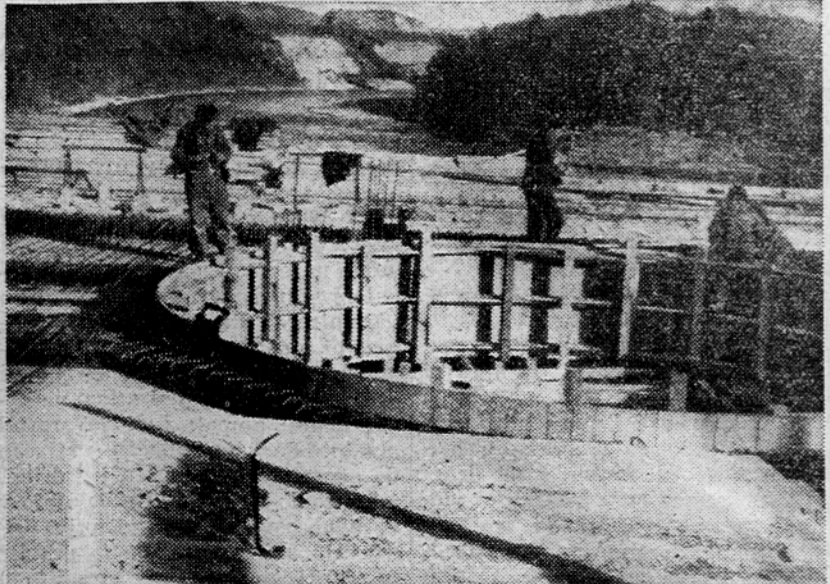
Ogromne delovne napore zahteva gradnja železniške proge Preserje—Borovnica. Izkopati je treba velike vseke in graditi visoke nasipe. Pri tem se požrtvovalno sodelovale mladinske delovne brigade. Sredi oktobra je bil dograjen 80 m dolg predor pri Borovnici, ki je po profilu največji v Jugoslaviji. Upoštevana je že bodoča elektrifikacija železnice, zato je predor grajen v višini 8 m, širina pa ustreza dvojnemu tiru.

Mnogo požrtvovalnosti in delovnih naporov je večjala ponovna zgraditev viadukta pri Zalni. To delo je bilo zelo majno, ker omogoča ta viadukt neposredno železniško zvezo Ljubljane z Dolenjsko. Odstraniti je bilo treba 6100 kubičnih metrov ruševin, postaviti nove temelje in zgraditi oboke 20 m visokega viadukta z 10 lok. Delo je bilo končano sredi junija, poldrugi mesec pred določenim rokom.

Velike delovne uspehe smo dosegli pri gradnji cestnih mostov. V kratkem bo izročen prometu nov cestni most čez Savo v Kranju, ki bo naš najmodernejši železobetonski most. Novi most je mnogo lažji, kakor je bil prejšnji, v vojni porušeni most, ni pa nič manj trden. Sodobna konstrukcija tega mostu je omogočila velik prihranek materiala. Na cesti Ljubljana—Kranj je bil že letos v februarju dograjen železobetonski most čez Soro pri Medvodah, kmalu za tem pa je bil izročen prometu podvoznjak pri Kranju. Poleg mostu v Kranju gradimo še 10 drugih velikih cestnih mostov, tako čez Kolpo, čez Muro pri Petanjcih in čez Savinjo pri Sv. Petru, pri Letušu in pri Nazarih.

Med najboljše investicijska dela, ki smo jih pričeli že v dobi obnove, so dela za izgraditev električnega gospodarstva, kajti elektrifikacija je temelj gospodarskega napredka. Na Dravi pri Mariborskem otoku gradimo mogočno hidrocentralo, ki bo imela po izgraditvi 54.000 kilovatov in bo skoraj še enkrat večja kakor faška centrala. Med gradbeno sezono je bilo pri gradnji te centralo zaposlenih 800 delavcev, da bi centralo čimprej dogradili.

Z zgraditvijo velikega pančevskega mostu preko Donave smo letos dosegli veliko zmago v obnovi in izgraditvi. Pri tem delu nam je bratsko prisločila na pomoč Sovjetska zveza. Most, ki je v celoti dolg poldrugi kilometer, so Nemci do temeljev porušili. Na novo je bilo treba zgraditi betonske nosilce, kakor tudi 10 velikih železobetonstih mostnih konstrukcij, od katerih je srednja dolga 160 m in tehta 2700 ton. Z graditvijo tega mostu je Banat dobil zvezo z ostalo državo.

Potrebno je, da korakamo kot en moč v boj za utrditev pridobitev narodno osvobodilne vojne, za utrditev pridobitev oborožene vstaje slovenskega delovnega ljudstva in vojske delovnega ljudstva v Jugoslaviji.

(Edvard Kardelj na volivnem zborovanju v Mariboru)